

Univerzita Karlova
Přírodovědecká fakulta
katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Studijní program: Geografie
Studijní obor: Sociální geografie a geoinformatika

Vojtěch Mlnářík

Typy firem a jejich odvětvová blízkost v průmyslové zóně Borská pole

Types of firms and sectoral proximity in the industrial zone Borská pole

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Viktor Květoň, Ph.D.

Praha 2018

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze 9. 5. 2018

Vojtěch Mlnářík

Poděkování:

Rád bych touto formou poděkoval RNDr. Viktoru Květoňovi, Ph.D. za ochotu, cenné rady a věnovaný čas při vedení mé práce. Dále bych rád poděkoval Bc. Marii Melicharové a Mgr. Petru Horákovi za poskytnutá data potřebná k vypracování práce.

V neposlední řadě děkuji také své rodině za podporu a poskytnuté zázemí během studia na vysoké škole.

ABSTRAKT

Cílem této bakalářské práce je přinést detailní pohled na strukturu firem a její vývoj v rámci úspěšné, veřejným sektorem zřízené, průmyslové zóny Borská pole v Plzni. Na základě veřejně dostupných informací a analýzy internetových stránek jednotlivých subjektů byly firmy rozřazeny do 6 typů a následně byly zhodnoceny vývojové tendence a aktuální stav podle poměru zastoupení jednotlivých kategorií. U firem z výrobního sektoru byla pomocí ex-ante metodického přístupu konceptu příbuzné rozmanitosti zjišťována míra odvětvové blízkosti, tj. zda je skladba sledovaných firem diversifikovaná, příbuzně rozmanitá nebo specializovaná. Na základě provedeného výzkumu byl identifikován relativně vysoký podíl firem, které provozují své aktivity v nevýrobních sektorech a celkově je zde možné sledovat kvalitativní posun činností od zpočátku převažující výroby směrem k terciérním a kvartérním aktivitám. V neposlední řadě bylo zjištěno, že průmyslová skladba firem v rámci zóny je poměrně nepříbuzně diversifikovaná.

Klíčová slova: typologie firem, míra odvětvové blízkosti, příbuzná rozmanitost, průmyslová zóna, Plzeň

ABSTRACT

The main goal of this bachelor thesis is to give a detailed view of the structure of the companies and its development within Borská pole in Pilsen – a successful, public-sector established, industrial zone. Based on publicly available information and analysing the websites of the individual subjects, the companies were divided into 6 types. After that, the development trends and the current status according to the proportion of the individual categories were evaluated. For companies in the manufacturing sector, a degree of sectoral proximity was identified using the ex-ante methodological approach of the related variety concept, i.e. whether the structure of the studied companies is diversified, related variety or specialized. Based on the research, a relatively high proportion of companies operating in non-productive sectors was identified and overall there is a notable qualitative shift regarding activities from originally predominant production towards tertiary and quaternary activities. Finally it was discovered that the industrial composition of companies within the zone is largely unrelated diversified.

Key words: typology of the companies, degree of sectoral proximity, related variety, industrial zone, Pilsen

Obsah

Seznam použitých zkratk	7
Seznam grafických prvků	7
1 Úvod	8
2 Teoretický úvod do problematiky	10
2.1 Průmyslové zóny a PZI	10
2.2 Typologie firem a GPN	15
2.3 Příbuzná rozmanitost.....	18
3 Představení MIPBP	22
4 Metodika a zdroje dat	24
4.1 Typologie firem	24
4.1.1 Specifikace jednotlivých typů.....	25
4.2 Odvětvová blízkost.....	26
5 Empirická analýza	29
5.1 Typologie firem v MIPBP a její vývojová dynamika.....	29
5.1.1 Dodavatelé do GPN	31
5.1.2 Dodavatelé do RPN	33
5.1.3 Firmy s přístupem na koncový trh	33
5.1.4 Firmy zaměřené na logistiku a ostatní služby (specializovaný obchod, distribuce, servis, apod.)	34
5.1.5 Firmy zaměřené na výzkum a vývoj a poradenské služby	35
5.1.6 Dílčí shrnutí a zhodnocení struktury firem dle typologie	36
5.2 Odvětvová blízkost firem v MIPBP dle konceptu příbuzné rozmanitosti	37
5.2.1 Vývojová dynamika odvětvové blízkosti firem v MIPBP	37
5.2.2 Současný stav z pohledu odvětvové blízkosti firem v rámci výrobního sektoru	39
6 Závěr	43
Seznam literatury	45
Zdroje dat:	49

Seznam použitých zkratk

HDP – hrubý domácí produkt

GCC – globální komoditní řetězec (global commodity chain)

GPN – globální produkční síť (global production network)

GVC – globální hodnotový řetězec (global value chain)

MIPBP – Městský industriální park Borská pole

PZI – přímé zahraniční investice

RPN – regionální produkční síť (regional production network)

Seznam grafických prvků

Obrázek 1: Mapa Plzně a přibližná lokace MIPBP	22
Tabulka 1: Přehled typů firem.....	25
Tabulka 2: Vývoj struktury firem podle typologie	30
Tabulka 3: Aktuální struktura firem v MIPBP (srpen 2017).....	31
Tabulka 4: Seznam dodavatelů do GPN	32
Tabulka 5: Seznam dodavatelů do RPN.....	33
Tabulka 6: Seznam firem s přístupem na koncový trh.....	34
Tabulka 7: Seznam firem zaměřených na logistiku a ostatní služby	35
Tabulka 8: Seznam firem zaměřených na VaV a poradenství.....	36
Tabulka 9: Vývoj odvětvové blízkosti firem ve výrobním sektoru	38
Tabulka 10: Odvětvová blízkost firem dle konceptu příbuzné rozmanitosti	40
Tabulka 11: Odvětvová blízkost k aktivitám ostatních firem v MIPBP	41
Příloha 1: Lokace firem v MIPBP (stav k srpnu 2017)	51
Příloha 2: Seznam firem v MIPBP a jejich sektorové zaměření.....	52

1 Úvod

Průmyslové zóny jsou na území Česka relativně rozšířeným nástrojem pro usměrňování regionálního rozvoje (Kunc, Tonev 2009). Pod vlivem hrozící vysoké míry nezaměstnanosti se k založení průmyslové zóny na “zelené louce” uchýlilo v 90. letech i krajské centrum Plzeň. Tato hrozba souvisela s restrukturalizací průmyslového podniku Škoda Plzeň v období transformace, kdy tento proces vyústil mimo jiné ve výrazný úbytek pracovních míst tohoto doposud významného zaměstnavatele (Wokoun, Tvrdoň a kol. 2010).

Tato práce navazuje a rozvíjí případovou studii této průmyslové zóny, která byla součástí knihy zaměřené na přímé zahraniční investice a regionální rozvoj od autorů Wokoun, Tvrdoň a kol. (2010). V této případové studii je průmyslová zóna, oficiálním názvem Městský industriální park Borská pole (dále jen MIPBP), hodnocena velice pozitivně, co se týče ekonomických a sociálních dopadů na město a region. Celkově byla tato průmyslová zóna shledána jako významný pól regionálního růstu, především díky částečnému provázání firem s místními podniky, spoluprací s univerzitou atd. Nicméně případová studie nezkoumala vývojovou dynamiku průmyslové zóny z hlediska struktury a postavení jednotlivých firem, což bude úkolem této práce. Analýza bude zpracována na úrovni firem, které se nacházejí nebo v minulosti nacházely v areálu této průmyslové zóny.

Práce si klade za cíl zjistit, jaké typy firem ve smyslu jejich postavení a zapojení v dodavatelsko-odběratelských sítích se v MIPBP nacházejí a do jaké míry jsou si odvětvově blízké. Pro zhodnocení odvětvové blízkosti bude na příkladu MIPBP využit koncept příbuzné rozmanitosti (viz Frenken a kol. 2007). Právě typ firem (ve smyslu postavení v dodavatelsko-odběratelských řetězcích) a odvětvová blízkost jsou považovány za významný faktor konkurenceschopnosti.

Bakalářská práce proto přinese odpovědi na trojici následujících výzkumných otázek. Jaká je v MIPBP struktura firem podle typologie a jak se tato struktura vyvíjela v průběhu času? Jaká část firem v MIPBP je zapojena do globálních produkčních sítí (dále jen GPN z anglického „global production network“)? Převažuje mezi firmami v MIPBP odvětvová blízkost (specializace versus příbuzná rozmanitost) nebo diversifikace?

Na základě zjištěných výsledků a konfrontace s odpovídajícími koncepty či teoriemi regionálního rozvoje použitými v této práci (zejména GPN a koncept příbuzné rozmanitosti) budou identifikovány další možné důvody pro úspěšnost této průmyslové zóny. K analýze firem bude použita kombinace veřejně dostupných údajů o ekonomických subjektech společně s průzkumem internetových stránek jednotlivých subjektů a jejich výročních zpráv.

V následující kapitole jsou představena konceptuální východiska, jež poskytnou vodítka pro uchopení empirické části práce. Ve třetí kapitole bude představena studovaná průmyslová zóna MIPBP. Náplní čtvrté kapitoly bude představení metodiky a datové základny, následovat bude samotná empirická část práce skládající se z analýzy strukturované dle stanovených cílů a výzkumných otázek. Celkové zhodnocení práce a zjištěných výsledků bude obsahem závěru, který bude náplní poslední šesté kapitoly.

2 Teoretický úvod do problematiky

Bakalářská práce operuje s tematickými okruhy, které budou jednotlivě podrobně diskutovány ve třech oddělených blocích v rámci teoretické části práce, která bude náplní této kapitoly.

První blok bude věnován diskuzi o průmyslových zónách a přímých zahraničních investicích (dále jen PZI). Zde bude diskutován vývoj a přínosy průmyslových zón, různé podoby PZI v Česku spojené s odlišnou motivací investorů, lokalizační faktory, dopady na hostující ekonomiky atd.

V druhém bloku bude diskutována typologie firem vycházející z teorie GPN. Toto teoretické pozadí poslouží pro pochopení vztahů mezi firmami, a také poskytne metodické východisko pro zhodnocení postavení firem sídlících v MIPBP na trhu. Nutno podotknout, že tyto první dvě témata na sebe blízce navazují a mohou se v rámci této teoretické diskuze doplňovat.

Poslední třetí blok, věnovaný teoretickému konceptu „příbuzná rozmanitost“, poskytne základ pro zpracování druhého cíle práce, kterým bude zhodnotit odvětvovou blízkost a případné možné dopady na jednotlivé firmy právě podle tohoto relativně nového konceptu.

2.1 Průmyslové zóny a PZI

Průmyslová zóna (v literatuře se též používá průmyslový park) představuje oblast s průmyslovou výrobou, vysokým hospodářským obratem, vysokou zaměstnaností, službami a dalšími doplňkovými funkcemi (Vidová 2010). Jedná se o územně plánovaný objekt a obvykle se nachází na předměstích nebo mimo městské rezidenční čtvrti, nicméně nutností je dobře vyvinuté dopravní spojení. Zaujímají menší prostor než například speciální ekonomické zóny a jsou určeny především pro malé a střední podniky (Sosnovskikh 2017).

Vidová (2010) analyzovala vývoj (rozdělen do 4 etap) a přínosy industriálních parků na Slovensku. První generaci průmyslových parků ze 70. let minulého století (lze brát spíše jako předchůdce dnešních průmyslových parků) charakterizuje jako shromáždění hal a skladů s poměrně zjednodušenou architekturou. Druhá a třetí generace se vyznačuje obsazením parku i společnostmi zaměřených na vědu, výzkum, technologie a obchod, přičemž se kladl důraz na flexibilní využívání ploch a hal. Doplnění o administrativní budovy a široké portfolio služeb (včetně rekreace pro zaměstnance parku) je charakteristické pro průmyslové parky čtvrté generace, které začaly vznikat od poloviny 90. let.

Co se týče přínosů, Vidová (2010) dochází k závěru, že průmyslové parky jsou jedním z nejdůležitějších faktorů podporujících pozitivní ekonomický rozvoj. To zahrnuje podporu výzkumu a vývoje, zvýšení zaměstnanosti, přenos technologií a přilákání investorů (domácích i zahraničních skrze PZI). Pro zahraniční investory je to naopak šance, jak proniknout na cizí trh. Připravená průmyslová zóna představuje významnou konkurenční výhodu při rozhodování zahraničních investorů ohledně lokalizace svých aktivit (CzechInvest 2018).

Kunc, Tonev (2009) se ve své práci zabývali státem podpořenými průmyslovými zónami v Česku mezi léty 1998 a 2005 (mezi tuto skupinu podpořených průmyslových zón patří i Škoda Plzeň a MIPBP). Uvádějí, že až během devadesátých let se v Česku tyto zóny staly běžným a významným nástrojem pro regionální rozvoj. Tento jev souvisel se zavedením investičních pobídek pro domácí a zahraniční investory (reakce na ekonomickou recesi), které se vázaly i na výrobní objekty budované na zelené louce (zárodky průmyslových zón).

Kromě průmyslových zón vlastněných či provozovaných veřejným sektorem (město, kraj) se později začaly rozvíjet i zóny provozované soukromými developery (Kunc a kol. 2008). Nejvýznamnějšího a největšího soukromého průmyslového developera představuje na našem území společnost CTP Invest, která vstoupila na český trh v roce 1996. Tato holandská společnost k roku 2008 provozovala v Česku 17 průmyslových parků a většina z nich byla postavena na zakázku budoucím nájemníkům, kteří si od společnosti připravené prostory pronajímají (Kunc a kol. 2008).

Vzhledem k tomu, že přibližně polovina firem působících v areálu MIPBP jsou částečně nebo zcela v zahraničním vlastnictví, PZI hrají nemalou roli v rozvoji této průmyslové zóny. „Podle devizového zákona ČR č. 219/1995 Sb. jsou PZI vymezeny jako investice do jiné země za účelem získání podílu na kmenových akcích

a rozhodovacích pravomocích ve výši alespoň 10 %, či takového podílu, který dává zahraničnímu investorovi rozhodovací pravomoci“ (Srholec 2004, s. 11). PZI se skládají ze tří složek – podílu zahraničního investora na základním jmění, reinvestovaného zisku a úvěrů od mateřské společnosti (Srholec 2004).

Oboustrannou důležitost PZI, jak pro hostitelskou zemi, tak pro samotné firmy, shrnul Poelhekke, van der Ploeg (2009, s. 751) následovně: „PZI jsou účinným způsobem jak aktualizovat technologie a dovednosti při výrobě produktů pro světový trh, zejména ve vývojové fázi, a pro mateřskou společnost PZI nabízí přístup na nové maloobchodní trhy a k levné pracovní síle.“

Jak uvádí Wokoun, Tvrdoň a kol. (2010), do rozhodování firem o lokalizaci PZI vstupuje přímo či nepřímo celá řada faktorů. Z nich jsou zmíněny například ekonomická stabilita země (růst HDP, inflace, míra nezaměstnanosti atd.), kvalitní dopravní infrastruktura nebo stabilní politické prostředí. Poelhekke, van der Ploeg (2009) dodávají, že pro lokalizaci PZI jsou atraktivní především středně velká města, hlavně z důvodu dobré dostupnosti k odbytovému trhu. Tato velikostní kategorie měst je podle nich tedy klíčová pro PZI oproti největším centrům, kde hrozí výskyt negativních aglomeračních efektů (kongesce apod.).

Pavlínek (1998) hodnotil vývoj PZI na území Česka ve srovnání se státy střední a východní Evropy (postsocialistické státy). V článku konstatuje celkovou atraktivnost těchto zemí pro zahraniční investory, a to hlavně díky vzdělané, zručné a relativně levné pracovní síle vzhledem k produktivitě práce, blízkosti západním ekonomik a značnému tržnímu potenciálu. Na faktor blízkosti západních ekonomik se zaměřili Schäffler a kol. (2017), kde ve své práci zdůrazňují atraktivnost českých příhraničních regionů pro německé PZI, což dokládá i podíl německých firem na celkovém počtu zahraničních firem v MIPBP. Zároveň dodávají, že příhraniční regiony přitahují především PZI do průmyslové výroby, tedy do sekundéru, na rozdíl od investic do služeb. Podle jejich zjištění hlavním motivem investorů pro lokalizaci PZI v této oblasti je přítomnost kvalifikované pracovní síly, rozdíl v mzdových hladinách je až druhotný faktor.

Bevan, Estrin (2004) přišli na další významný lokalizační faktor pro PZI související s politickou situací, který v 90. letech a na začátku 21. století hrál ve střední a východní Evropě roli. Tímto faktorem byly přístupové smlouvy a jednání o budoucím začlenění se do Evropské unie. Státy, které aktivně usilovaly o vstup do Evropské unie, zaznamenaly mnohem vyšší příliv PZI než státy, které se neplánovaly zapojit.

S ohledem na tyto faktory a tím odlišnou atraktivnost zemí ve střední a východní Evropě Pavlínek (1998) konstatuje, že v rámci tohoto území je rozložení PZI velice nerovnoměrné, kdy drtivá většina je lokalizována ve státech Visegrádské čtyřky (mezi roky 1990 a 1997 nejvíce PZI přitáhlo Maďarsko, Česko bylo druhé). Tento fakt, že ve zmíněném časovém horizontu Maďarsko přitáhlo více PZI než Česko, vysvětluje Srholec (2004) zaměřením Česka především na domácí kapitál, nicméně po roce 1997, kdy proběhla privatizace bankovního sektoru do rukou zahraničních investorů a s tím spojené vytvoření systému investičních pobídek, se tato situace změnila a výsledkem byl vysoký příliv PZI do Česka. Cartensen, Toubal (2004) ve své práci přímo rozděluje bývalé postsocialistické státy na dvě skupiny podle metodiky, která pracuje jak s obvyklými determinanty PZI, tak i s proměnnými zachycující přechod sledovaných ekonomik na tržní systém (například míra a způsob privatizace). Výsledkem bylo opět vymezení států Visegrádské čtyřky a Slovinska jako nejúspěšnějších v získávání PZI v 90. letech a na druhé straně států východní Evropy, které kvůli pomalému přechodu na tržní systém v kombinaci s rizikovým hospodářským prostředím nepřilákaly příliš mnoho investorů.

Na základě svého článku Pavlínek (1998) rozlišuje dva typy PZI v Česku. Prvním jsou exportně orientované investice, kde především malé západní podniky využívají mzdové rozdíly, díky kterým dosáhnou nižších výrobních nákladů (Uhlíř 1995, cit. v Pavlínek 1998). Tento typ investic příliš nepřispívá hostující ekonomice. Druhým typem jsou tržně zachycené investice, kdy zahraniční investor převezme částečnou nebo úplnou kontrolu nad místními podniky. Tento druhý typ PZI je pro hostující ekonomiku přínosný z hlediska přílivu nového kapitálu a tím spojené restrukturalizace, technologií a v mnoha případech i posílení konkurenceschopnosti a ekonomické výkonnosti. Ve zprávě MPO (2008) se uvádí, že PZI do zpracovatelského průmyslu byly orientovány především exportně na rozdíl od PZI do služeb, jejichž cílem bylo prosadit se na domácím trhu. Celkově PZI hrály důležitou roli při tvorbě tržního systému ekonomiky v postsocialistické Evropě a přispěly k dobré kondici českého hospodářství (MPO 2008).

I přes všechna tato pozitiva jsou PZI nositelem dopadů, které mohou hostující ekonomiky negativně ovlivňovat. Jako jeden z hlavních problémů Pavlínek (2004) uvádí, že PZI v rámci těchto států jsou koncentrovány do určitých oblastí a spíše než k vyrovnávání regionálních rozdílů přispívají k jejich umocnění. Dále zahraniční firmy mohou oslabovat domácí firmy přetahováním kvalifikovaných pracovníků, ale také

svým vlivem v rámci produkčních sítí, kdy díky vertikální integraci jsou domácí firmy závislé na osudu větší zahraniční firmy. V neposlední řadě negativním dopadem může být odchod zahraničního investora, pokud jsou vazby na hostující region příliš slabé. To dokládá Wokoun, Tvrdoň a kol. (2010) na příkladu firmy Flextronics v Brně, která měla být významným investorem a zaměstnavatelem v tomto regionu, nicméně po poměrně krátké době zde své aktivity ukončila a pobočku přesunula.

Slabší vazby Pavlínek (2004) celkově připisuje poměrně krátkému času k jejich vytvoření (PZI v našem kontextu je poměrně nový jev) a odlišné technologické a organizační úrovni, kdy lokální firmy často nesplňují požadavky zahraničních velkých firem. Ve své práci diskutuje i nebezpečí duální ekonomiky z toho důvodu, že PZI jsou směřovány především do produktivních podniků, zatímco do těch méně výkonných, které by bylo třeba restrukturalizovat, není směřováno takové množství PZI. To vede k výsledku, že malý počet výkonných zahraničních podniků se podílí na celkové produkci větším dílem než většina domácích nevýkonných podniků. Poukázal na to i Srholec (2004), kdy srovnáním rentability tržeb domácích a zahraničních firem v Česku dochází k závěru, že firmy v zahraničním vlastnictví jsou ekonomicky mnohem výkonnější. Benáček (2000) upozorňuje, že tento problém je přítomen v české ekonomice již od samého začátku, kdy na jedné straně stály prosperující podniky napojené na zahraniční kapitál a na straně druhé bývalé státní podniky vyhýbající se nutnosti intenzivní restrukturalizace.

Na konci 90. let patřily mezi největší investory v Česku především státy Evropské unie, nejvíce Německo s téměř 30 %, Nizozemsko s 27 % a Rakousko s 11 % (UNCTAD 2001, cit. v Cartensen, Toubal 2004). V průběhu času se podíl PZI ze zemí EU a celkově z Evropských zemí zvýšil na téměř 90 % respektive 94 % ke konci roku 2015 (CNB 2017). Mezi země s nejvyšším podílem patří aktuálně Nizozemsko (24, 1 %), Rakousko (13, 4 %) a Německo (12, 9 %). Zbýlých 6 % tvoří podíl zemí mimo Evropu, nejvíce USA a Jižní Korea. Největší podíl PZI představují stále investice do průmyslové výroby (33 %), které jsou těsně následovány investicemi do finančních služeb a pojišťovnictví (CNB 2017). Nicméně již z výroční zprávy MPO (2011) je patrný kvalitativní posun, kdy většina PZI za rok 2010 mířila do služeb nebo výzkumu a přibližně jen každá pátá investice se týkala výroby (ještě v roce 2007 PZI do výroby představovaly dominantní skupinu).

2.2 Typologie firem a GPN

„S určitou mírou zjednodušení lze v každé ekonomice, tedy i v ekonomice české, rozlišit dva krajní typy firem. První typ představují firmy (zpravidla domácí), které relativně samostatně vyrábějí daný produkt a zodpovídají tak i za jeho další vývoj. Druhým krajním typem jsou pak firmy (v českém i zahraničním vlastnictví), které v Česku vyrábějí dílčí komponent pro globální odběratele“ (Blažek, Uhlíř 2011, s. 252). Jirman (2018) ve své diplomové práci rozšířil tuto typologii o další dva typy firem. Prvním jsou firmy, které jsou zapojeny do prostorově menší regionální produkční sítě (dále jen RPN z anglického „regional production network“). Druhý typ představují menší firmy, které přežívají na většinou jednorázových zakázkách a jejich obchodní vztahy mají krátkodobější, případně až jednorázový charakter, přičemž obchodují s širokým portfoliem zákazníků. Celkově tedy lze rozlišit 4 hlavní typy firem v Česku, nicméně Jirman (2018) dodává, že jsou zde přítomny i přechodné typy firem, které například dodávají do GPN, ale zároveň mají i svůj vlastní výrobek.

Firmy vyrábějící komponenty pro globální odběratele tvoří v dnešním světě velkou skupinu zapojenou do specifického způsobu organizace výroby, kde i zdánlivě jednoduché výrobky jsou vyráběny prostřednictvím spolupráce řady firem. Tento fakt je hlavní myšlenkou vzájemně propojených teorií, které se snaží vysvětlit organizaci výroby v současném globalizovaném světě. Teorie GPN představuje nejnovější směr této skupiny teorií, který se zabývá nejen vztahy mezi firmami, ale i sociokulturním prostředím (Blažek, Uhlíř 2011). V následujících několika odstavcích bude lehce nastíněn vývoj, který vedl až k teorii GPN.

Koncem 20. století se vlivem globalizace staly národní ekonomiky více vzájemně závislé na tocích zboží, služeb a finančního kapitálu. Mnoho zemí se v této době vydalo cestou exportně orientované industrializace prostřednictvím integrace do globálního prostředí ekonomiky, což jim zajistilo příznivý vývoj (Gereffi a kol. 2001). Toto mnozí interpretují jako důkaz, že integrace do globální ekonomiky je jedinou možností rozvojových zemí jak nastartovat ekonomický rozvoj, a právě zapojení rozvojových zemí bylo mimo jiné předmětem teorie komoditních řetězců (Bair 2005). „Komoditní řetězec je soubor procesů a vstupů, které vedou k vytvoření určitého finálního výrobku nebo komodity“ (Hopkins, Wallerstein 1977, s. 128, cit. v Bair 2005).

Navazující teorie globálních komoditních řetězců (dále jen GCC z anglického „global commodity chain“) klade důraz na strukturu řízení dodavatelských řetězců vedoucí firmou, přičemž Gereffi (1994) uvádí dva hlavní typy. Prvním jsou výrobou řízené komoditní řetězce charakteristické pro kapitálově nebo technologicky náročné odvětví (automobilový, letecký apod.), kde vedoucí firma dohlíží a kontroluje výrobní proces. Druhým typem je nákupem řízený komoditní řetězec, kdy různé maloobchodní společnosti a obchodní značky vytvářejí decentralizované výrobní síť, většinou v rozvojových zemích s velmi levnou pracovní silou.

Již velmi blízkou teorií ke GPN je teorie globálních hodnotových řetězců (dále jen GVC z anglického „global value chain“), která primárně sleduje tři základní rysy u jakéhokoli odvětví. Prvním jsou prostorové vztahy a charakter vazeb mezi jednotlivými etapami v řetězci činností přidávajících hodnotou. Druhým rysem je distribuce moci mezi podniky v řetězci a třetím je role institucí při strukturování obchodních vztahů a lokalizaci firem (Sturgeon a kol. 2008).

Humphrey, Schmitz (2002) v rámci této teorie vytvořili podrobnější klasifikaci typů řízení řetězce. Uvádějí, že tyto typy se nacházejí na kontinuální škále, kde na jedné straně je tržní typ řízení (bez koordinace s vedoucí firmou, výrobek může dodat celá řada dodavatelů) a na straně druhé vertikální integrace (vedoucí firma převezme odpovědnost za některé operace v řetězci). Mezi těmito dvěma typy se pak nachází kvazihierarchický typ řízení (dodavatelé pod kontrolou vedoucích firem s jasně nastavenými podmínkami a kontrolními mechanismy) a řízení typu síť (firmy s komplementárními dovednostmi, které jsou na sobě vzájemně závislé). V souvislosti s touto typologií řízení řetězců uvádějí Humphrey, Schmitz (2002) různé formy „upgradingu“ (zlepšování pozice, například zefektivnění výrobního procesu nebo přechod na aktivity s vyšší přidanou hodnotou) pro firmy v řetězci, přičemž možnosti, které dané firmy mají, jsou závislé právě na typu řízení řetězce. Jako jeden z příkladů uvádějí, že v kvazihierarchickém řetězci mají firmy prostor pro zefektivnění výrobního procesu, ale přejít na aktivity s vyšší přidanou hodnotou je téměř nemožné.

Gereffi a kol. (2005) vytvořili podobnou klasifikaci řízení GVC na základě 3 faktorů (složitost a kodifikovatelnost informací, schopnost dodavatelů) s binární povahou (vysoký / nízký) a ze všech možných kombinací identifikovali 5 typů v praxi se vyskytujících. Prvním je tržní typ řízení (shodný typ jako v klasifikaci výše). Modulární typ řízení spočívá v dodávání kompletních výrobků dodavatelem, nicméně náklady pro změnu dodavatele jsou pro vedoucí firmu stále nízké. U vztahového typu

řízení je už kvůli nutné výměně nekodifikovaných znalostí nutná vysoká míra koordinace a nahrazení dodavatele je pro vedoucí firmu obtížné. Závislý typ řízení představuje závislost méně kompetentních dodavatelů na vedoucích firmách, které své dodavatele podrobně řídí a investují do nich know-how. Pro dodavatele jeho výměna vedoucí firmou představuje existenční problém (shoduje se s kvazihierarchickým typem řízení z předešlé klasifikace). Posledním typem řízení je hierarchický typ (vertikální integrace z předešlé klasifikace), kdy si firma vyrábí komponent sama, protože vzhledem ke složitosti výrobku a nekodifikovatelnosti výrobního procesu nelze nalézt kompetentního dodavatele.

Přidanou hodnotou GPN oproti předchozím teoretickým rámcům je zasazení do specifického prostředí (institucionálního a sociálního), které má významné důsledky pro hospodářské a sociální výsledky produkčních sítí v lokacích, kde operují. Dále je zdůrazňována plynulejší hranice mezi výrobou řízeným a nákupem řízeným GPN a v neposlední řadě je přínosem i zaměření na prostorovou organizaci výzkumu, vývoje, výroby a marketingu daného produktu v regionálním i celosvětovém měřítku (Henderson a kol. 2002). Coe a kol. (2008) vyzdvihují dva hlavní rozdíly oproti teoriím GCC / GVC. Prvním je v reakci na nahrazení řetězce sítí v názvu, že zmíněné starší teorie pracují v podstatě s lineární strukturou, zatímco GPN se snaží zachytit vztahy a vazby ve své reálné struktuře. Za druhé, předchozí teorie, především GVC, se zaměřují úzce na firmy a jejich vztahy v řetězci, GPN pracuje s mnohem širší škálou aktérů společně s uvažováním různých norem, certifikací a standardů, které produkční síť ovlivňují.

Yeung (2009a) pro znázornění dopadů GPN na sociální krajinu použil výraz „globalizace městského a regionálního rozvoje“, přičemž za klíčové aktéry považuje nadnárodní korporace. Dodává, že důsledky jejich působení na hostitelské ekonomiky jsou velmi různorodé a závislé na jejich strategických záměrech a organizačních schopnostech jich samotných nebo jejich síťových partnerů. V návaznosti na ovlivnění regionálního rozvoje prostřednictvím GPN Coe a kol. (2004) vymezili pojem „strategické párování“, který vyjadřuje komplementaritu mezi potřebami nadnárodních firem a zdroji, kterými region disponuje (například technologie, pracovní síla). Z toho vyplývá, že největší šanci na rozvoj mají regiony, které disponují některým ze zdrojů, jenž odpovídá potřebám nadnárodních korporací. Yeung (2009b) dodává, že k „strategickému párování“ dochází pomocí dynamických relačních procesů, které zprostředkovávají jejich společné zájmy. V jihoasijském kontextu identifikoval tři

relační procesy, které usnadnily propojení regionálních aktérů s vedoucími firmami GPN. Jsou jimi vznik nadnárodních společností, změny v průmyslové organizaci a iniciativa ze strany státu a místních institucí.

Blažek (2017) ve své prezentaci nastiňuje strukturu GPN, kde rozlišuje 3 úrovně subdodavatelů pro vedoucí firmy. Dodavatelé 1. řádu dodávají vedoucí firmě celé složité funkční celky, někdy i kompletní výrobky a řídí dodavatele nižších stupňů. Dodavatelé 2. řádu dodávají většinou už jen část z finálního produktu a dodavatelé 3. řádu již vyrábějí a dodávají pouze jednoduché dílčí komponenty.

V českém prostředí se problematikou GPN zabývali autoři Pavlínek, Janák (2007), kteří studovali dodavatelskou síť firmy Škoda Auto. Tento výzkum nabízí možnost klasifikace firem do jednotlivých dodavatelských řádů v rámci GPN, a to především na základě analýzy internetových stránek a identifikace hlavního výrobku, jenž daná firma produkuje. Jedním z hlavních zjištění Pavlínek a Janák (2007) je, že v Česku (v tomto případě v rámci dodavatelské sítě firmy Škoda Auto) převažují dodavatelé 2. a 3. řádu, přičemž struktura podle řádu mezi domácími a zahraničními firmami je odlišná.

V podobném článku se Pavlínek, Žížalová (2016) zabývají dopady PZI na domácí firmy působící v automobilovém průmyslu. Zde lze nalézt odpověď na otázku, proč je struktura podle řádu v dodavatelském řetězci mezi domácími a zahraničními firmami odlišná. Jedním z výsledků je, že přelivy technologií ze zahraničních do domácích firem nejsou tak časté, především kvůli nízké absorpční kapacitě domácích firem. Z tohoto důvodu je většina českých automobilových firem uzamčena v pozicích dodavatelů 2. a především 3. řádu bez významnějších nadějí na zlepšení.

Blažek, Uhlíř (2011) uvádějí, že většina firem střední a východní Evropy (bývalé centrálně plánované ekonomiky) se nacházejí v rámci GPN spíše ve spodních patrech a zdůrazňují tak obrovský potenciál pro upgrading za účelem zvýšení jejich konkurenceschopnosti.

2.3 Příbuzná rozmanitost

Příbuzná rozmanitost (related variety) je nedávno vzniklý koncept, který se inspirován pracemi B. Nootebooma zabývá rolí kognitivní blízkosti pro efektivní komunikaci, interaktivní učení a absorpční schopnost firem (Blažek, Uhlíř 2011). Do nedávné doby byl vztah mezi rozmanitostí (příbuznou či nepřibuznou) a ekonomickým rozvojem

poměrně zanedbaná oblast ekonomických výzkumů (Frenken a kol. 2007). Tento koncept navazuje na tradiční dlouhodobé dilema v ekonomii i ekonomické geografii, kdy nebylo dostatečně vysvětleno, zda je pro regionální růst důležitá diverzifikovaná nebo specializovaná ekonomická základna (Blažek, Uhlíř 2011). Boschma, Iammariano (2009) definovali příbuznou rozmanitost jako odvětví, které jsou příbuzné ve smyslu sdílených nebo komplementárních kompetencí. Blažek, Uhlíř (2011, s. 230) rozvedli na základě literatury podrobněji hlavní myšlenku tohoto konceptu následovně: „příbuzná rozmanitost zahrnuje ty firmy (obory), které jsou od sebe z hlediska know-how tak daleko, aby klíčoví pracovníci v těchto firmách (oborech) věděli každý něco jiného, ale současně jsou si tyto firmy (obory) tak blízké, aby si vedoucí pracovníci byli schopni navzájem porozumět.“ Možnosti měření příbuzné rozmanitosti lze rozdělit do dvou skupin (Blažek a kol, 2016).

První skupina „ex ante“ měří potenciál pro vzájemné učení, výměnu informací, šíření znalostí apod. To je možné provést několika způsoby, z nichž nejjednodušeji proveditelný je porovnání NACE kódů odvětvové klasifikace, přičemž Frenken a kol. (2007) uvádějí, že odvětví (firmy) jsou příbuzná, pokud sdílejí první dvě číslice z daného kódu. Nejnovější klasifikace (NACE Rev. 2) popsaná v publikaci od EUROSTAT a European COMMISSION (2008) dělí odvětvové zaměření do 21 sekcí (A-U), 88 divizí (kombinace čísel na prvních dvou místech kódu), 272 skupin (kombinace čísel na prvních třech místech kódu) a 615 tříd (kombinace čísel na prvních čtyřech místech kódu). Pojetí Frenkena a kol. (2007) tedy odpovídá příbuzné rozmanitosti tehdy, pokud například dvě firmy patří do stejné divize, ale do odlišné skupiny. Ellwanger, Boschma (2015) pracují s příbuzností na více úrovních, a to na úrovni sekce (stejná sekce, odlišná divize), divize (viz Frenken a kol. 2007) a skupiny (stejná skupina, odlišná třída). Druhou skupinu tvoří měření skutečné příbuzné rozmanitosti, například pomocí exportní úspěšnosti produktů, nicméně tento způsob je náročný z pohledu dostupnosti dat.

Jedním z prvních, kdo se pokusil objasnit vztah mezi příbuznou rozmanitostí, nepříbuznou rozmanitostí (úplnou diversifikací) a regionálním rozvojem byl Frenken a kol. (2007) na příkladu Nizozemských regionů. Autoři na základě literatury předpokládali, že příbuzná rozmanitost přispěje k regionálnímu rozvoji zvýšením zaměstnanosti, zatímco Marshallovy aglomerační úspory a z nich plynoucí lokalizační úspory platící spíše pro specializovanou skladbu firem zvýší jejich produktivitu. Výsledkem bylo zjištění, že příbuzná rozmanitost zvyšuje zaměstnanost, ale lokalizační

úspory v tomto případě neznamenalý růst produktivity. Frenken a kol. (2007) dále zjistili, že diversifikovaná ekonomická základna z různých odvětví (nepříbuzná rozmanitost) chrání tuto ekonomiku před vnějšími poptávkovými šoky a brání skokovému růstu nezaměstnanosti. Naopak pokud je ekonomická základna regionu specializována, je zde velké riziko vysoké nezaměstnanosti v dobách krize.

Jak uvádí Boschma, Iammariano (2009) v reakci právě na Frenken a kol. (2007), koncept příbuzné rozmanitosti přesahuje tradiční dichotomii mezi Jacobsinými externalitami (diversifikace) a lokalizačními úsporami (specializace), přičemž je nutné u diversifikace rozlišovat příbuznou rozmanitost a nepříbuznou rozmanitost kvůli jejich rozdílným dopadům na regionální vývoj. Boschma, Frenken (2011) například uvádějí, že na regionální úrovni příbuzná rozmanitost pomáhá diversifikovat ekonomickou základnu, protože nová odvětví zde vznikají rozvětvením ze stávajících příbuzných aktivit.

Boschma, Iammariano (2009) prováděli výzkum dopadů příbuzné a nepříbuzné rozmanitosti na regionální hospodářský růst v Italských provinciích. Došli k závěrům, že diversifikace (nepříbuzná rozmanitost) příliš neovlivňuje regionální růst, zatímco příbuzná rozmanitost k němu výrazně přispívá, například v podobě růstu zaměstnanosti nebo zvyšováním přidané hodnoty. Autoři dále zjistili, že příbuzná rozmanitost je také klíčová v absorpci nadregionálních znalostí regionem. V tomto případě nadregionální znalosti, které pocházejí z odvětví, která souvisí, ale nejsou úplně podobná s odvětvími v regionu, také přispívají k růstu zaměstnanosti.

Aarstad a kol. (2016) se ve své analýze zabývali vlivem příbuzné a nepříbuzné rozmanitosti na produktivitu a inovační schopnost firem v Norských regionech. Autorům se v empirické analýze potvrdila negativní souvislost mezi mírou regionální nepříbuzné rozmanitosti a produktivitou podniků. Dále se ukázaly jako pozitivní vztahy mezi hustotou zalidnění a výkonností firem v rámci regionu a mezi mírou příbuzné rozmanitosti a sklonem firem k tvorbě inovací.

Nicméně z novějších prací (Boschma, Capone 2015, Fritsch, Kublina 2017) je zřejmé, že i nepříbuzná rozmanitost může být přínosná pro hospodářský růst a za určitých okolností může být i přínosnější než příbuzná rozmanitost. Boschma, Capone (2015) zkoumali, zdali je pro proces diversifikace ekonomické základny přínosnější diversifikace odpovídající příbuzné nebo nepříbuzné rozmanitosti. Autoři předpokládali, že z častěji vyskytujících se přelivů znalostí mezi příbuznými odvětvími vznikají především postupné, nikterak průlomové inovace, zatímco z výrazně méně častých

přelivů znalostí mezi nepříbuznými odvětvími mohou vznikat radikální inovace s ambicí utvářet trh. Důležitým výstupem bylo, že přínosnost obou druhů rozmanitosti se odvíjí od institucionálního prostředí v daném regionu.

Fritsch, Kublina (2017) inspirováni myšlenkou z výše uvedené práce zkoumali vliv příbuzné a nepříbuzné rozmanitosti na hospodářský růst v Západním Německu, přičemž brali v potaz absorpční kapacitu regionu (úroveň výzkumu a vývoje) a frekvenci tvorby nových podniků. Výsledky ukázaly, že v těchto západoněmeckých regionech mají významné pozitivní dopady jak příbuzná, tak nepříbuzná rozmanitost, což je v protikladu s výsledky pro nepříbuznou rozmanitost v pilotní empirické analýze od Frenken a kol. (2007). Podle zjištění Fritsch, Kublina (2017) nepříbuzná rozmanitost pozitivně ovlivňuje růst především v regionech s vyšší mírou absorpční kapacity v oblasti výzkumu a vývoje a s vyšší frekvencí vytváření nových podniků. To vysvětluje tak, že absorbovat a využít znalost z nepříbuzného odvětví vyžaduje vysokou absorpční schopnost z důvodu velké kognitivní vzdálenosti, nicméně takto využitá znalost, jak již bylo řečeno, je velmi cenná a na růst má mnohem větší dopad.

3 Představení MIPBP

Městský industriální park Borská pole se nachází v jihozápadní části města Plzeň (viz obrázek 1) poblíž dálnice D5. Důvody města Plzeň pro zřízení této průmyslové zóny byly především v potřebě vyřešit riziko možné vysoké nezaměstnanosti, podpořit modernizaci ekonomických aktivit a celkově restrukturalizovat hospodářskou základnu města. Proto tedy v polovině 90. let minulého století byl na místě bývalého vrtulníkového letiště oficiálně založen MIPBP a bezprostředně na to začala výstavba infrastruktury. Hlavním investorem bylo město Plzeň. Koordinaci projektu a s ní spojený marketing měl na starosti Útvar koncepce a rozvoje města Plzeň společně s agenturou CzechInvest. O úspěšnosti zóny vypovídá nejen její zaplnění, ale i mnoho ocenění od již zmíněné agentury CzechInvest (Úkr města Plzeň 2018).

Obrázek 1: Mapa Plzně a přibližná lokace MIPBP

Zdroj: Google Earth

S odstupem času lze konstatovat, že všechny cíle a očekávání spojené s realizací tohoto projektu se podařilo naplnit, ať už se jedná o přitažení nových investorů, restrukturalizace ekonomické základy apod. Ze strany města zároveň neustále probíhá spolupráce s investory v této průmyslové zóně v oblasti marketingové komunikace v rámci zavedeného systému after-care. Cílem těchto aktivit je zvýšit objem reinvestic stávajících zahraničních firem a usnadnit přístup místním podnikům do odběratelských sítí nadnárodních společností. V neposlední řadě mají after-care aktivity za cíl také omezovat riziko odchodu investorů (Úkr města Plzeň 2018). Skutečnost, že žádná z firem v rámci MIPBP nemá daňové prázdny a zároveň nemají nárok na žádné investiční pobídky (Wokoun, Tvrdoň 2010), podtrhuje samotnou atraktivnost Plzně pro investory, kteří i přes tento fakt zde své aktivity lokalizují. Detailní struktura a původ firem v rámci MIPBP bude náplní empirické části práce. Lokace firem v rámci MIPBP je zobrazena v příloze 1.

Za hranicí MIPBP se v posledních několika letech dynamicky rozvinul rozlohou menší CT Park Plzeň, což je jedna ze soukromých průmyslových zón provozovaná nizozemskou společností. V tomto parku jsou všechny haly ve vlastnictví společnosti CTP invest, spol. s.r.o. a jednotlivým společnostem jsou tyto prostory pouze pronajímány (Wokoun, Tvrdoň a kol. 2010). I z tohoto důvodu větší fluktuace firem v této soukromé průmyslové zóně je empirická část práce věnována pouze MIPBP.

4 Metodika a zdroje dat

4.1 Typologie firem

Pro první část empirické analýzy, ve které zhodnotím strukturu firem, je nutné firmy typologicky rozdělit do stanovených kategorií. Seznam ekonomických subjektů působících (v minulosti i současnosti) v rámci průmyslové zóny byl poskytnut pracovištěm „Útvar koncepce a rozvoje města Plzně“. Firmy, u kterých kvůli jejich zániku nebude možné přesně dohledat potřebné informace důležité pro správné zařazení, nebudou klasifikovány (celkově se jedná o dvě firmy). Stejně tak nebude klasifikována příspěvková organizace Ministerstva dopravy, jejíž pobočka pro měření emisí je ve výstavbě. Ostatní firmy budou rozřazeny do 6 skupin (viz tabulka 1) na základě převažujících aktivit a obchodních vztahů (specifikace jednotlivých typů následuje níže).

První 4 kategorie, relevantní pro firmy působící ve výrobním sektoru, budou obdobné jako v práci od Jirmana (2018), tj. dodavatelé do GPN, dodavatelé do RPN, firmy dodávající pro široké portfolio zákazníků v podobě jednorázových zakázek a firmy s přístupem na koncový trh. Nicméně, jak je na první pohled patrné, v MIPBP působí i firmy provozující aktivity v nevýrobních sektorech. Proto pro účely této práce byly vytvořeny další dva typy. První z nich představují firmy zaměřené na logistiku a ostatní typy služeb, což zahrnuje distribuci, specializovaný prodej (velkoobchod, maloobchod), servis atd. (tj. firmy působící v terciéru). Druhou skupinu utvoří firmy poskytující služby v oblasti výzkumu, vývoje a na to navazujícího poradenství (firmy působící v kvartéru).

Tabulka 1: Přehled typů firem

1	dodavatelé do GPN
2	dodavatelé do RPN
3	firmy dodávající širokému spektru zákazníků
4	přístup na koncový trh
5	firmy zaměřené na logistiku a služby
6	firmy zaměřené na výzkum, vývoj a poradenské služby

Zdroj: Jirman (2018), vlastní zpracování

Jak dodává Jirman (2018), tyto typy jsou pouze rámcového charakteru, jelikož mnohé podniky mohou provozovat aktivity odpovídající více typům najednou, nicméně v této práci se pokusím identifikovat hlavní firemní aktivitu, podle které bude následně firma zařazena do příslušného typu. Stejně jako pro Jirmana (2018) budou hlavním informačním zdrojem internetové stránky jednotlivých firem a jejich výroční zprávy (dostupné z databáze VRSL – Veřejný rejstřík a sbírka listin), které poskytnou přehled o hlavních produktech či o hlavních aktivitách, na které se firmy zaměřují, a také o obchodních vazbách, které jsou pro správné zařazení rovněž klíčové. Doplňující informace (např. vlastnictví firem, ekonomické údaje atd.) poskytne databáze veřejně dostupných údajů vygenerovaná z aplikace Bisnode.

Pro zhodnocení vývoje typologie bude časový horizont rozdělený do 3 etap. S přihlédnutím k rokům vstupu jednotlivých firem je vývoj rozdělen následovně: 1. etapa (1997–2002), 2. etapa (2003–2004) a 3. etapa (2005 až současnost).

4.1.1 Specifikace jednotlivých typů

Do skupiny dodavatelů do GPN budou zařazeny firmy, z jejichž webové prezentace nebo výročních zpráv bude patrné, že jsou součástí stabilní výrobní sítě nadregionálního rozsahu. To znamená, že například disponují svými dodavateli, odběrateli a jejich finální produkt neuvádějí sami na trh, ale buďto ho dodávají k dalšímu zpracování nebo prodeji, který má na starost výše postavená společnost v rámci sítě. V návaznosti na teoretickou část práce lze předpokládat, že většinou se bude jednat o dceřiné firmy zahraničních společností, které zde v rámci svých rozsáhlých koncernů uskutečňují pouze výrobu produktu. I když se v případě poboček firem Panasonic a Daikin jedná o kompletaci finálního produktu, tak jsou tyto pobočky vedeny jako dodavatelé, jelikož

jsou řízeny z vyšších pater těchto korporací a i jejich samotná existence závisí na rozhodnutí ovládající společnosti.

Dodavatelé do RPN se vyznačují podobnou charakteristikou jako dodavatelé do GPN (stabilní obchodní vazby), ale s tím rozdílem, že svůj produkt dodávají firmám nebo obchodním společnostem, které působí v rámci menší výrobní sítě regionálního dosahu. (Česko, Slovensko, popřípadě ostatní sousední země).

Pro firmy dodávající pro široké spektrum zákazníků jsou charakteristické méně intenzivní obchodní vztahy (spíše jednorázové) než u dodavatelů do GPN nebo RPN a poskytování výrobních služeb pro široké spektrum zákazníků podle jejich specifických objednávek (Jirman 2018). V tomto případě však poskytnutím výrobní služby nevzniká finální produkt, ale meziprodukt.

Firmy s přístupem na koncový trh většinou vyvíjí, produkuje a sami distribuují vlastní výrobek. Jak uvádí Jirman (2018), může se jednat o finální výrobek nebo výrobní službu, které předchází specifikace konečného produktu zákazníkem (truhlářská výroba, tiskařská výroba atd.)

Firmy zaměřené na logistiku a ostatní služby (specializovaný obchod, distribuce, servis, apod.) charakterizují nevýrobní aktivity v oblasti terciéru. V případě distribuce a specializovaných obchodů jsou zde zařazené veškeré firmy, které nemohou být vedoucími firmami nákupem řízených řetězců, jelikož si své dodavatele neřídí sami a fungují jen jako smluvený či autorizovaný prodejce nebo distributor.

Poslední skupinou jsou firmy, které podle své prezentace působí v kvartéru, tj. subjekty zabývající se výzkumem a vývojem, popřípadě pronajímáním výzkumné infrastruktury nebo poskytující poradenské služby s tím spojené.

4.2 Odvětvová blízkost

Míra odvětvové blízkosti mezi firmami v MIPBP, tj. zda je skladba firem spíše diversifikovaná, příbuzně rozmanitá nebo specializovaná, bude v návaznosti na teoretickou část práce posuzovaná dle konceptu příbuzné rozmanitosti (viz například Frenken a kol. 2007, Elwanger, Boschma 2015). Metodický přístup je založen na měření tzv. ex-ante příbuzné rozmanitosti s pomocí NACE kódů (viz Blažek a kol. 2016). NACE je standardizovaná klasifikace ekonomických činností pomocí několikamístných číselných kódů (EUROSTAT a European COMMISSION 2008).

Data pro jednotlivé subjekty byla získána z aplikace Bisnode a obsahují jak hlavní NACE kód (primární aktivita firmy), tak i vedlejší NACE kód (sekundární aktivita), pokud se firma zabývá širším portfoliem aktivit. Díky znalostem z předešlé části práce byly pro větší přesnost NACE kódy verifikovány autorem dle hloubkového studia firem v MIPBP a u několika subjektů byly nahrazeny některé NACE kódy jinými, více odpovídajícími aktivitám, které daná firma v MIPBP provozuje (všechny NACE kódy pro daný subjekt obsaženy v Registru ekonomických subjektů ČSÚ v databázi ARES).

Příbuzná rozmanitost je v literatuře výhradně míněna jako technologická či industriální (tj. relevantní pro firmy působící ve výrobním sektoru), a proto bude druhá část analýzy pracovat výhradně s firmami, které se alespoň jednou ze svých aktivit pohybují ve výrobním sektoru. Tyto firmy jsou v příloze 2 označeny žlutou barvou. Jedná se o 23 firem z výrobního sektoru podle typologie, 4 firmy z nevýrobního sektoru, které však mají výrobu jako vedlejší činnost a 4 firmy, které podle NACE kódů se taktéž alespoň z části zabývaly výrobou, ale v MIPBP již nepůsobí (tyto firmy budou použity pouze pro analýzu vývoje a v grafických prvcích jsou značeny červeným písmem).

Typ odvětvové blízkosti bude zaznamenán pro všechny firmy navzájem do matice, jejíž výška a šířka bude odpovídat počtu firem v MIPBP. Dle stanovené metodologie této práci může mezi každou dvojicí firem nastat jeden z níže uvedených výsledků:

1) Nepříbuzná rozmanitost (diversifikace) – dvojice firem nemá průnik mezi svými aktivitami dle měření již zmíněnou metodou ex-ante. Tyto firmy nesdílejí stejnou první dvojici čísel v kódu, a to nejen mezi hlavními a vedlejšími NACE kódy navzájem, ale i při porovnání hlavních kódů s vedlejšími. V návaznosti na teoretickou část práce, autoři tohoto konceptu předpokládají u takovýchto firem minimální (nebo žádnou) výměnu informací, možnost vzájemného učení a spolupráce, jelikož kognitivní vzdálenost mezi aktéry je natolik velká, aby zde mohly probíhat vzájemné interakce.

2) Příbuzná rozmanitost – dvojice firem má průnik mezi svými aktivitami odpovídající konceptu příbuzné rozmanitosti. Uplatněno bude kritérium shody na úrovni divize, tj. shoda mezi prvními dvěma čísly NACE kódů a současně rozdílné zaměření aktivit na třetí úrovni NACE kódu. Takovéto firmy se na základě teoretické části práce mohou navzájem obohatit a jsou zde předpoklady, díky ideální kognitivní vzdálenosti, pro možnou spolupráci a výměnu informací.

3) Specializace – dvojice firem se zabývá (alespoň jednou ze svých aktivit) v podstatě stejnými aktivitami (NACE kódy se shodují na prvních třech řádech). U takovýchto firem se na základě teoretické části nepředpokládá potenciál pro vzájemné učení, protože se zabývají takřka stejnou činností (naopak mohou převládat konkurenční vztahy, jelikož znalosti i potřeby takových firem budou pravděpodobně velmi podobné).

Na základě této matice bude možné identifikovat celkový počet činností prováděných firmami v rámci MIPBP, skupiny specializovaných firem a skupiny odpovídající příbuzné rozmanitosti složené ze specializovaných skupin a jednotlivých firem. Následně bude pro aktivitu/aktivity každé firmy určen počet:

- 1) stejně zaměřených činností ostatních subjektů v rámci MIPBP, které s firmou případně tvoří specializovanou skupinu,
- 2) činností případných potenciálních partnerů, kteří mají alespoň jednu svojí aktivitou ideální kognitivní vzdálenost k aktivitám dané firmy podle konceptu příbuzné rozmanitosti,
- 3) činností, které s firmou nemají v rámci obou sledovaných aktivit žádný průnik.

S návazností na tyto výsledky bude rozhodnuto jakému stavu struktura činností v MIPBP nejbližší odpovídá, tj. jestli se jedná o diversifikovanou, příbuzně rozmanitou nebo specializovanou strukturu firem. Součástí empirické části práce bude i nastínění vývojové dynamiky výše uvedené struktury. Sledovaná období budou obdobná jako u první části empirické analýzy zaměřené na typologii firem (fáze 1997–2002, 2003–2004 a 2005 až současnost).

5 Empirická analýza

5.1 Typologie firem v MIPBP a její vývojová dynamika

První část analýzy má za úkol proniknout hlouběji do skladby firem a objasnit jaké typy se podle převažujících činností nacházejí v MIPBP včetně vývojové dynamiky.

První firmy začaly fungovat v MIPBP v roce 1997 a na konci roku 2002 zde sídlilo již 16 firem, což poukazuje na značnou atraktivitu této průmyslové zóny pro investory jak z tuzemska, tak i ze zahraničí. V následujících dvou letech MIPBP zažil „boom“ co se týče nově přistoupivších firem. V tomto období přišlo 20 nových firem a zóna se začala pomalu zaplňovat. Poslední třetí fáze vývoje (od roku 2005 do současnosti) se pak nese v duchu zaplnění zóny včetně opuštěných lokalit po firmách, které zanikly nebo tuto průmyslovou zónu opustily.

Jak je patrné z tabulky 2, v první etapě vývoje MIPBP (do roku 2002) byly v této průmyslové zóně lokalizovány především firmy s výrobními aktivitami, přičemž celou polovinu tvořili dodavatelé do GPN. Zlomový rok 2004, kdy do MIPBP vstoupilo 14 nových firem, představoval kvalitativní obrat v lokalizovaných aktivitách. Od roku 2005 až do současnosti do MIPBP vstupují výlučně jen firmy z nevýrobních sektorů (terciér, výjimečně kvartér). Mezi nimi převažují distributoři různého zboží ve formě specializovaného prodeje.

Tabulka 2: Vývoj struktury firem podle typologie

	stav ke konci roku 2002 (16 firem)			stav ke konci roku 2004 (36 firem)			současný stav (45 firem)		
typy firem	počet firem	v %	*	počet firem	v %	*	počet firem	v %	*
dodavatelé do GPN	8	50	62,5	15	41,67	61,11	16	35,56	51,11
dodavatelé do RPN	1	6,25		3	8,33		2	4,44	
jednorázový dodavatel	0	0		0	0,00		0	0,00	
přístup na konco- vý trh	1	6,25		4	11,11		5	11,11	
logistika a služby	4	25	31,25	8	22,22	33,33	15	33,33	46,67
výzkum a vývoj a poradenské služby	1	6,25		4	11,11		6	13,33	
neklasifikováno	1	6,25	6,25	2	5,56	5,56	1	2,22	2,22

Poznámka: * = poměr mezi výrobním a nevýrobním sektorem v %

Zdroj: internetové stránky firem, VRSL, vlastní zpracování

Ze 44 klasifikovaných firem, které v současnosti působí nebo budou po dostavení pobočky působit v MIPBP, jich 23 provozuje hlavní činnost ve výrobním sektoru a 21 ve službách nebo v kvartéru. Toto je samo o sobě zajímavé zjištění, jelikož samotné zaměření téměř z poloviny na nevýrobní sektory příliš nekoresponduje s označením parku jako industriálního. Podobný poměr je i mezi firmami v českém (22) a zahraničním (22) vlastnictví. V tabulce 3 je znázorněno aktuální zastoupení firem v MIPBP podle sektoru a typu. Zajímavé je, že v MIPBP se aktuálně (ani v minulosti) nenachází jediná firma, která odpovídá charakteristice jednorázového dodavatele pro široké spektrum zákazníků. Může to být způsobeno tím, že pro tyto nejspíše menší podniky nepředstavuje lokalizace v takto významné průmyslové zóně žádné výhody. V dalších částech této kapitoly budou podrobněji probrány jednotlivé typy firem.

Tabulka 3: Aktuální struktura firem v MIPBP (srpen 2017)

sektor	typy firem	počet firem
výrobní - průmysl	dodavatelé do GPN	16
výrobní - průmysl	dodavatelé do RPN	2
výrobní - průmysl	firmy dodávající pro široké spektrum zákazníků	0
výrobní - průmysl	firmy s přístupem na koncový trh	5
nevýrobní - služby	firmy zaměřené na logistiku a ostatní služby (specializovaný obchod, distribuce, servis, apod.)	15
nevýrobní - věda a výzkum	firmy zaměřené na výzkum a vývoj a poradenské služby	6

Zdroj: internetové stránky firem, VRSL, vlastní zpracování

5.1.1 Dodavatelé do GPN

Firmy, jejichž hlavní produkt a obchodní vztahy odpovídají pozici dodavatele v rámci globálních produkčních sítí, představují (až na dva případy) dceřiné společnosti silných zahraničních firem nebo jedné z divizí známých světových korporací (viz tabulka 4). Firmy dodávající do GPN tvoří přibližně třetinu všech firem lokalizovaných v této průmyslové zóně a většinu všech firem působících ve výrobním sektoru, tedy v sekundéru. Nicméně jak je patrné z tabulky 2, podíl této skupiny na celkovém počtu firem v průběhu času klesá.

Nejčastějším investorem v rámci této skupiny jsou japonské společnosti, což s odkazem na teoretickou část práce je celkem překvapivé, protože japonské PZI nepatří v Česku mezi ty nejčastější. Tento stav je pravděpodobně významnou měrou ovlivněn rozhodnutím japonského koncernu Panasonic Corporation o lokalizaci výrobního závodu v této průmyslové zóně, což přitáhlo i jiné japonské společnosti (DAIHO jako přímého dodavatele plastových rámců pro televize a následně i firmy zaměřené na jiné obory). Jednou z takových firem, která stojí za zmínku, je výrobní pobočka koncernu Daikin vyrábějící klimatizační jednotky, která na rozdíl od Panasonicu disponuje

v Plzeňské pobočce vlastním výzkumným centrem. Druhým nejpočetnějším zahraničním investorem jsou německé firmy. Nicméně je potřeba dodat, že se většinou nejedná o výrobu jednoduchých komponentů, ale vcelku sofistikovaných produktů. Jedním z tuzemských zástupců v této skupině je firma HOFMEISTER, s.r.o., která své výrobky dodává pobočkám známých firem, jako jsou Bosch, Škoda Auto nebo Doosan. IZOPOL DVOŘÁK, s.r.o. pak dodává firmám v automobilovém a elektrotechnickém průmyslu obalové materiály.

Tabulka 4: Seznam dodavatelů do GPN

rok vstupu	firma	vlastník	původ kapitálu	hlavní činnost
1997	Panasonic AVC Networks Czech, s.r.o.	zahraniční společnost	Japonsko	výroba televizorů značky Panasonic
2000	Seele Pilsen s.r.o.	zahraniční společnost	Německo	výroba prvků z nerezových a ušlechtilých ocelí pro stavební konstrukce
2001	DAIHO (CZECH), s.r.o.	zahraniční společnost	Japonsko	výroba plastových dílů (pro televizory Panasonic, klimatizační techniku a automobily)
2001	Precision Castparts CZ, s.r.o.	zahraniční společnost	USA	obrábění výkovek a odlitků pro letecký a energetický průmysl
2002	Zodiac Galleys Europe s.r.o.	zahraniční společnost	Francie	výroba interiérů letadel (sedadla, úložné prostory)
2002	MDS Engineering, k.s.	zahraniční společnost	Německo	výroba přesných strojírenských výrobků, strojů, nástrojů a součástek
2002	Technocrane, s.r.o.	zahraniční společnost	Německo	výroba teleskopických kamerových jeřábů pro filmová a televizní studia
2002	Yazaki Wiring Technologies Czech, s.r.o.	zahraniční společnost	Japonsko	montáž kabelových svazků pro automobilový průmysl
2003	Alfmeier CZ, s.r.o.	zahraniční společnost	Německo	výroba fluidních systémů a systémů komfortního sezení
2003	HOFMEISTER, s.r.o.	tuzemská firma	-	výroba nástrojů pro strojírenství
2003	IZOPOL DVOŘÁK, s.r.o.	tuzemská firma	-	výroba izolace a obalů z penového polystyrenu
2004	Daikin Industries Czech Republic, s.r.o.	zahraniční společnost	Japonsko	výroba klimatizačních zařízení budov
2004	Fuji Koyo Czech, s.r.o.	zahraniční společnost	Japonsko	výroba komponentů řízení pro automobilový průmysl
2004	JTEKT Automotive Czech Plzen, s.r.o.	zahraniční společnost	Japonsko	výroba komponentů řízení pro automobilový průmysl
2004	VIZA AUTO CZ, s.r.o.	zahraniční společnost	Španělsko	výroba rámců sedaček pro automobilový průmysl
ve výstavbě	SWA s.r.o.	zahraniční společnost	Německo	výroba strojů a robotiky

Zdroj: Bisnode, internetové stránky firem, ÚKR města Plzně (2018), VRSL, vlastní zpracování

Celkově 9 z 16 firem jsou různou měrou zapojeny do globálních produkčních sítí vedoucích firem působících v automobilovém průmyslu a další dvě firmy (Precision Castparts CZ s.r.o., Zodiac Galleys Europe s.r.o.) jsou spjaty s leteckým průmyslem. Jak již bylo naznačeno výše a je to patrné i z tabulky 4, všechny tyto firmy (až na SWA, s.r.o.) vstoupily do MIPBP v samotných začátcích této průmyslové zóny a v prvních dvou fázích tvořily dominantní skupinu.

5.1.2 Dodavatelé do RPN

Skupinu dodavatelů do RPN v současné době tvoří v rámci této průmyslové zóny pouze dvě firmy (viz tabulka 5). Obě firmy jsou v českém vlastnictví a do MIPBP vstoupily v roce 2004, kdy tato zóna zaznamenala největší přírůstek. Do minulého roku do této skupiny patřila i zahraničním kapitálem vlastněná firma Masokombinát Plzeň s.r.o. (vstup do MIPBP v roce 1999, tj. jedna z prvních firem lokalizovaných v MIPBP), ale v roce 2017 došlo k uzavření pobočky a přesunu do Příbrami.

Z těchto dvou podniků je nutné zmínit alespoň firmu IZOS, s.r.o., která je největším specializovaným výrobcem izolačních skel do oken v Česku. Mezi její zákazníky patří jak čeští výrobci oken, tak i některé německé firmy, které ovšem podle dohledatelných informací nemají žádný mezinárodní přesah, tudíž byl IZOS, s.r.o. zařazen jako dodavatel do RPN.

Tabulka 5: Seznam dodavatelů do RPN

rok vstupu	firma	vlastník	původ kapitálu	hlavní výrobek
2004	IZOS, s.r.o.	tuzemská firma	-	výroba izolačních dvojskel
2004	Jan Špilár, Ryby-drůbež	tuzemská firma	-	porcování, balení a vážení chlazeného masa

Zdroj: Bisnode, internetové stránky firem, ÚKR města Plzně (2018), VRSL, vlastní zpracování

5.1.3 Firmy s přístupem na koncový trh

V MIPBP se nachází v současné době celkem 5 firem, které spadají do této kategorie. Prvním lokalizovaným podnikem v rámci tohoto typu byl REDIMAX, spol. s r.o. Jedná se o firmu v českém vlastnictví a specializuje se na vývoj, výrobu a prodej diamantových nástrojů. To zahrnuje diamantové řezné kotouče, brusné nástroje, vrtáky a lana. Sekundární činností je servis a distribuce náhradních dílů pro tyto nástroje.

Dále zde působí čtveřice firem poskytující výrobní služby podle specifikace konečného zákazníka (viz tabulka 6). Všechny tyto firmy vstoupily do MIPBP v přibližně stejném období, kdy se zóna nejvíce rozšiřovala. Jedinou zahraniční společností v této skupině je německým kapitálem ovládaná firma Typos, tiskařské závody, s.r.o., která pro své zákazníky produkuje nejrozličnější tištěné materiály. S odkazem na teoretickou část práce nutno zmínit, že i v rámci této skupiny firem má ta

pod zahraničním vlastnictvím mnohem vyšší obrat než české firmy. Od roku 2001 zde sídlila i firma INTERSOFT – Automation, s.r.o., která vyrábí rozvaděče nízkého napětí a následně je instaluje a obstarává jejich servis. V roce 2012 však firma přestěhovala svojí výrobní halu z kapacitních důvodů do jiné průmyslové zóny v Plzni (PZ Škoda).

Tabulka 6: Seznam firem s přístupem na koncový trh

rok vstupu	firma	vlastník	původ kapitálu	hlavní výrobek
2003	REDIMAX, spol. s r.o.	tuzemská firma	-	výroba diamantových nástrojů, jejich renovace a servis
2004	Typos, tiskařské závody, s.r.o.	zahraniční společnost	Německo	tištěné materiály
2004	KOŽELUHA - ČESKÝ TRUHLÁŘ, s.r.o.	tuzemská firma	-	výroba dřevěných částí interiérů
2005	AQUA VARIA, s.r.o.	tuzemská firma	-	stavba bazénů a menších vodních těles
2012	TRIAL STAV s.r.o.	tuzemská firma	-	stavba těles vodní infrastruktury (studny, jímky atd.)

Zdroj: Bisnode, internetové stránky firem, ÚKR města Plzně (2018), VRSL, vlastní zpracování

5.1.4 Firmy zaměřené na logistiku a ostatní služby (specializovaný obchod, distribuce, servis, apod.)

Firmy zařazené do této skupiny tvoří druhý nejpočetnější typ v rámci MIPBP. Jak lze vidět z tabulky 7, rozmach v počtu firem z nevýrobního terciéru, počínaje v roce 2004, pozměnil funkci průmyslové zóny z výhradně průmyslové směrem ke komerční. V tomto případě se jedná spíše o tuzemské společnosti, které nabízejí široké spektrum služeb.

V první fázi se v MIPBP nacházela čtveřice firem Tesco Stores ČR, a.s., Brzdy Baumrukr, s.r.o., Porsche Inter Auto CZ, s.r.o. a Beijerref Czech s.r.o., která se v roce 2012 přesunula do sousedního CT parku a její místo o pár let později nahradilo logistické depo společnosti TOPTRANS EU, a.s. Prodejna Tesco (dříve Carrefour) představuje jednu z mnoha řadových poboček husté sítě tohoto řetězce na našem území. Brzdy Baumrukr, s.r.o., jakožto jedna z nejdéle sloužících firem v rámci MIPBP, představuje prosperující malý podnik a Porsche Inter Auto CZ, s.r.o. naopak patří do skupiny subjektů s nejvyšším ekonomickým obratem v MIPBP vůbec (tento subjekt je součástí koncernu Volkswagen AG). Existence posledních dvou zmíněných firem v MIPBP zaměřených na motoristické odvětví pravděpodobně přilákala další podobně zaměřené subjekty (Pro Truck autopříslušenství, s.r.o., PHD BIKES, a.s., I. B. Z. - velkoobchod pneu, s.r.o.).

Tabulka 7: Seznam firem zaměřených na logistiku a ostatní služby

rok vstupu	firma	vlastník	původ kapitálu	hlavní činnost
1998	Tesco Stores ČR, a.s.	zahraniční společnost	Velká Británie	maloobchod s převahou potravin, nápojů a tabákových výrobků
1999	Brzdy Baumrukr, s.r.o.	tuzemská firma	-	opravy a servis brzdných soustav, prodej náhradních dílů
2000	Porsche Inter Auto CZ, s.r.o.	zahraniční společnost	Německo	obchod s automobily a jinými lehkými motorovými vozidly
2003	Rental Dealing, s.r.o.	zahraniční společnost	Lichtenštejnsko	realitní činnost
2004	M-Kavis Plzeň, s.r.o.	tuzemská firma	-	velkoobchod s kosmetickými výrobky
2004	Pro Truck autopříslušenství, s.r.o.	tuzemská firma	-	velkoobchod s náhradními díly
2004	Pavel Bárta	tuzemská firma	-	velkoobchod s nápoji
2005	PHD BIKES, a.s.	tuzemská firma	-	prodej a servis motocyklů Harley-Davidson
2007	Izomat stavebniny s.r.o.	tuzemská firma	-	velkoobchod se dřevem, stavebními materiály a sanitárním vybavením
2009	Kateřinská Hotel, s.r.o.	zahraniční společnost	Polsko	provozování hotelových a restauračních služeb
2009	A3 SPORT, s.r.o.	tuzemská firma	-	maloobchod se sportovním vybavením
2012	Hansa Flex, spol. s r.o.	zahraniční společnost	Německo	velkoobchod s železářským zbožím, instalatérskými a topenářskými potřebami
2016	TOPTRANS EU, a.s.	zahraniční společnost	Slovensko	depo přepravní společnosti
ve výstavbě	I.B.Z. - velkoobchod pneu, s.r.o.	tuzemská firma	-	prodej pneumatik, kol a provoz pneuservisu pro nákladní i osobní vozy
ve výstavbě	Jiří Thurn	tuzemská firma	-	prodej čerpadel, regulační a topenářské techniky

Zdroj: Bisnode, internetové stránky firem, ÚKR města Plzně (2018), VRSL, vlastní zpracování

Firmy, které vstoupily do MIPBP spíše v pozdější fázi, představují především specializovaní prodejci a distributoři ve formě maloobchodu či velkoobchodu. Mezi nimi vyniká úspěšná tuzemská firma A3 SPORT, s.r.o., která se zabývá prodejem značkového sportovního vybavení. Její ekonomické výsledky jsou srovnatelné s těmi největšími zahraničními subjekty v této průmyslové zóně. Pestrou skladbu firem doplňuje například hotel IBIS, který v tomto případě provozuje společnost Kateřinská Hotel, s.r.o.

5.1.5 Firmy zaměřené na výzkum a vývoj a poradenské služby

Poslední menší, ale rozhodně významnou skupinu podle typologie tvoří podniky zaměřené na výzkum a vývoj a s ním spojené poradenství, tj. subjekty jejichž aktivity by se daly zařadit do kvartéru. Již na úplném začátku, kdy se začínala psát historie MIPBP, sem společně s Panasonicem vstoupila i společnost BIC Plzeň, s.r.o., která mimo jiné spolupracuje právě s Panasonicem. Nahrazuje mu tak absenci vlastního výzkumného centra pronajímáním vlastní vědeckotechnické infrastruktury (viz tabulka

8). V první fázi to byla jediná takto zaměřená firma. Kvalitativní obrat lokalizovaných aktivit je patrný právě i v rámci této skupiny, kdy v dalších fázích vývoje přibýlo hned 5 dalších takto zaměřených subjektů.

Tabulka 8: Seznam firem zaměřených na VaV a poradenství

rok vstupu	firma	vlastník	původ kapitálu	hlavní činnost
1997	BIC Plzeň, s.r.o.	tuzemská firma	-	podnikatelský inkubátor a vědeckotechnický park (mj. výzkumné centrum Panasonic)
2004	MBtech Bohemia, s.r.o.	zahraniční společnost	Německo	technologické centrum se zkušební a vývojovou dílnou
2004	Sekolab, s.r.o.	tuzemská firma	-	rozbory pitných a odpadních vod, provoz vodní infrastruktury
2004	ZF Engineering Plzeň, s.r.o.	zahraniční společnost	Německo	výzkumné, vývojové a testovací centrum
2007	Vědeckotechnický park Plzeň, a.s.	tuzemská firma	-	podpora rozvoje výzkumného potenciálu ZČU Plzeň, inovačních aktivit firem a poradenské služby podnikatelům
2014	Centrum výzkumu Řež s.r.o.	dceřiná společnost tuzemské firmy	-	výzkumná organizace zaměřená na výzkum a vývoj v oboru energetiky

Zdroj: Bisnode, internetové stránky firem, ÚKR města Plzně (2018), VRSL, vlastní zpracování

V roce, kdy probíhala největší expanze firem v MIPBP, sem kromě firmy Sekolab, s.r.o. vstoupila výzkumná a technologická centra dvou německých společností. ZF Engineering Plzeň, s.r.o. se zaměřuje na výzkum a vývoj softwaru k elektronickému řízení pojezdové techniky a MBtech Bohemia, s.r.o. poskytuje vývojové a konzultační služby v oblasti automobilového, leteckého a železničního průmyslu. Zvláště druhá jmenovaná firma představuje významné pracoviště s přístupem ke špičkovému know-how z celého světa. Tyto dvě společnosti společně s těmi menšími českými zvyšují prestiž a pozici MIPBP mezi ostatními průmyslovými zónami.

5.1.6 Dílčí shrnutí a zhodnocení struktury firem dle typologie

Analýza struktury podle typologie firem ukázala, že podniky patřící do čtveřice typů charakterizující výrobní aktivity, které jsou pro průmyslovou či industriální zónu typické, tvoří v dnešní době téměř už jen polovinu všech zde lokalizovaných firem. Kvalitativní obrat lokalizovaných aktivit počínající v roce 2004 způsobil nárůst činností s vyšší přidanou hodnotou (tj. prodejní činnosti, výzkum a vývoj) na úkor právě relativní dominance firem s výrobními aktivitami. Přesto je stále nejpočetnějším typem skupina firem fungující jako dodavatelé do GPN, i když procentuální zastoupení na počtu všech firem v MIPBP v průběhu času klesá. To je dáno především tím, že firmy tohoto typu již přes deset let do MIPBP nevstupují (s výjimkou SWA).

Nejdynamičtěji rozvíjejícím se typem jsou firmy zaměřené na služby a logistiku, především v podobě různých specializovaných obchodů. Výraznou roli hrají i subjekty zaměřené primárně na výzkum a vývoj. Především obě německá výzkumná centra zajišťují toky špičkového know-how dovnitř zóny. V tomto ohledu lokalizace takovýchto aktivit s vyšší přidanou hodnotou může výrazně zlepšovat postavení MIPBP mezi ostatními průmyslovými zónami a zároveň umocňovat regionální dopady zóny na své okolí.

5.2 Odvětvová blízkost firem v MIPBP dle konceptu příbuzné rozmanitosti

Všech 45 firem aktuálně sídlících v MIPBP při sledování hlavního a vedlejšího NACE kódu celkem provozuje 43 různých činností (tzn. 43 různých trojic na prvních místech NACE kódu), což představuje poměrně široké spektrum aktivit. Svědčí to tedy o vysoké diverzifikaci realizovaných činností, a proto má smysl dále hodnotit míru provázanosti či doplňkovosti těchto aktivit.

Pro tuto část analýzy relevantní skupinu firem představuje 27 subjektů (viz kapitola 4.2) z celkových 45. To je dáno vysokým podílem firem, které se v této průmyslové zóně zaměřují na nevýrobní komerční aktivity. Před analýzou aktuální struktury dle odvětvové blízkosti zde nastíním vývoj, který k dnešní podobě vedl.

5.2.1 Vývojová dynamika odvětvové blízkosti firem v MIPBP

Jak je možné vyčíst z tabulky 9, prvních 5 sledovaných firem (Panasonic, Masokombinát Plzeň, Vltava-Labe-Press, Seele Pilsen a DAIHO), které do MIPBP vstoupily, se zabývaly odlišnými, navzájem nepříbuznými aktivitami a vytvořily tak základ pro relativně diversifikovanou skladbu firem. Tyto první aktivity zahrnovaly například výrobu masných výrobků (101), tištěných materiálů (181) či spotřební elektroniky (264). Dalších 6 firem, které vstoupily v první fázi (tedy do roku 2002), již většinou následovaly aktivity příbuzné nebo obdobné k těm, které již zde byly provozovány jinými firmami. Nicméně některé z nich svojí druhou aktivitou přispěly k vytvoření dalších nových aktivit a tím k vyšší diversifikaci (v tomto případě firmy Zodiac a Yazaki). V první fázi tak 11 firem provozovalo 12 různých činností, přičemž se zde začaly rýsovat 2 větší skupiny odpovídající příbuzné rozmanitosti (výroba kovových konstrukcí, kromě strojů a zařízení – 25 a výrobu strojů a zařízení – 28).

Tabulka 9: Vývoj odvětvové blízkosti firem ve výrobním sektoru

		10		18	20	22		23		25		26	27		28		29	30	31				
rok	firma	101	X	181	205	221	222	231	239	251	256	257	259	264	271	281	282	289	X	293	X	303	310
1997	Panasonic AVC Networks CZ																						
1999	Masokombinát Plzeň																						
1999	Vltava-Labe-Press																						
2000	Seele Pilsen																						
2001	DAIHO (CZECH)																						
2001	Precision Castparts CZ																						
2001	INTERSOFT - Automation																						
2002	Zodiac Galleys Europe																						
2002	MDS Engineering																						
2002	Technocrane																						
2002	Yazaki Wiring Technologies CZ																						
2003	Alfmeier CZ																						
2003	Hofmann CZECH																						
2003	HOFMEISTER																						
2003	IZOPOL DVOŘÁK																						
2003	REDIMAX, spol. s r.o.																						
2004	Daikin Industries CZ																						
2004	Fuji Koyo CZ																						
2004	IZOS																						
2004	Jan Špillar, Ryby-drůbež																						
2004	JTEKT Automotive CZ																						
2004	KOŽELUHA - ČESKÝ TRUHLÁŘ																						
2004	Typos, tiskařské závody																						
2004	ZF Engineering Plzeň																						
2004	VIZA AUTO CZ																						

Popisky sloupců: horní řádek = příbuzné okruhy činností, spodní řádek = specializované činnosti

Poznámka: modrá barva = firma lokalizovala novou nepřibuznou aktivitu, žlutá barva = firma lokalizovala novou aktivitu, která je však příbuzná s některou již zde lokalizovanou, červená barva = firma lokalizovala aktivitu, která se již v MIPBP nachází, X = blíže nespecifikovaná činnost, v NACE kódu obsaženy jen první dvě číslice, a tak je firma zařaditelná jen na úrovni příbuznosti

Zdroj: Ares – ekonomické subjekty, Bisnode, ÚKR města Plzně (2018), vlastní zpracování

Ve druhé fázi mezi lety 2003 a 2004, kdy přibylo dalších 14 firem, počet provozovaných činností opět vzrostl, nicméně se již jednalo i o lokalizaci nových, ale příbuzných aktivit k těm, které se v MIPBP již nacházely. Celkově tyto firmy relativně rovnoměrně rozprostřely své aktivity napříč znázorněným spektrem činností (viz tabulka 9, spodní část). To vedlo k vytvoření malých příbuzných či specializovaných skupinek (nejčastěji dvojic) nebo k posílení dvou již zmíněných větších příbuzných skupin, a to jak připojením k jedné ze specializovaných skupin, tak i lokalizací nové příbuzné aktivity.

Poslední fáze (2005 až současnost), kdy 4 červeně označené firmy MIPBP opustily a 6 nových firem vstoupilo (v následující tabulce 10 firmy na posledních šesti řádcích), se nesla opět v duchu posílení již existujících aktivit a rozšířením příbuzných skupin. Zajímavostí je, že 2 ze 4 odstoupivších firem byly odvětvově provázané pouze s jednou firmou v rámci MIPBP a další, třetí, nebyla dokonce provázaná s žádnou, což podporuje tvrzení, že pravděpodobnost uzavření konkrétního závodu je vyšší, pokud firma nemá oporu v odvětvově spřízněných závodech (Boschma 2010, cit. v Blažek, Uhlíř 2011).

5.2.2 Současný stav z pohledu odvětvové blízkosti firem v rámci výrobního sektoru

Aktuálně je v MIPBP provozováno 27 sledovanými subjekty 19 činností (definované první trojicí čísel v NACE kódu) a 3 činnosti blíže nespecifikované (definované první dvojicí čísel v NACE kódu). Z těchto 19 aktivit jich je 6 provozováno více firmami současně (alespoň dvěma) a tvoří tak specializované dvojice či skupiny (v tabulce č. 10 značeny červeně). Největší specializovaná skupina čítá 6 firem, které se zabývají výrobou nožířských výrobků, nástrojů a železářských výrobků (kód 257), nicméně zbylé skupiny jsou početně menší (2 až 4 firmy). Zajímavé je, že v některých specializovaných skupinách se shlukují firmy se stejným či regionálně blízkým původem kapitálu. Například trojice firem zabývajících se výrobou dílů a příslušenství pro motorová vozidla (293) je vlastněna japonským kapitálem. Již zmíněná největší specializovaná skupina je složena pouze z českých a německým kapitálem vlastněných podniků.

Dalších 6 provozovaných činností je pak prováděno vždy jen jednou firmou, ale tyto činnosti jsou příbuzné buďto navzájem nebo s některou ze specializovaných skupin. K těmto 6 aktivitám lze připočít i 2 z 3 přesně nespecifikovaných činností (v tabulce č. 10 značeny žlutě).

Posledních 7 zbývajících činností je provozováno jen jednou firmou a nejsou ani příbuzné s jakoukoliv jinou činností zde provozovanou. Samostatnou nepříbuznou činnost provozuje i poslední zbylá firma s blíže nespecifikovaným zaměřením (v tabulce značeno modře). Za zmínku stojí fakt, že tyto firmy, které nejsou v rámci svého zaměření provázané s žádnou jinou firmou v MIPBP, jsou z většiny české.

Tabulka 10: Odvětvová blízkost firem dle konceptu příbuzné rozmanitosti

	10	18	20	22	23	25	26	28	29	30	31	41	42									
Firma	X	181	205	221	222	231	239	251	256	257	259	264	281	282	289	X	293	X	303	310	412	422
Panasonic AVC Networks CZ																						
Seele Pilsen																						
DAIHO (CZECH)																						
Precision Castparts CZ																						
Zodiac Galleys Europe																						
MDS Engineering																						
Technocrane																						
Yazaki Wiring Technologies CZ																						
Alfmeier CZ																						
HOFMEISTER																						
IZOPOL DVOŘÁK																						
REDIMAX																						
Daikin Industries CZ																						
Fuji Koyo CZ																						
IZOS																						
Jan Špilár, Ryby-drůbež																						
JTEKT Automotive CZ																						
KOŽELUHA - ČESKÝ TRUHLÁŘ																						
Typos, tiskařské závody																						
ZF Engineering Plzeň																						
VIZA AUTO CZ																						
AQUA VARIA																						
Izomat stavebniny																						
Hansa Flex																						
TRIAL STAV																						
Centrum výzkumu Řež																						
SWA																						

Popisky sloupců: horní řádek = příbuzné okruhy činností, spodní řádek = specializované činnosti

Poznámka: X = blíže nespecifikovaná činnost

Zdroj: Ares – ekonomické subjekty, Bisnode, ÚKR města Plzně (2018), vlastní zpracování

Celkově lze identifikovat 5 skupin odpovídající příbuzné rozmanitost (viz tabulka 10), přičemž 3 z nich jsou velmi malé (2-4 firmy) a 2 z nich rozsáhlejší počtem příbuzných firem (8 a 9). Mezi ty menší patří skupiny firem zabývající se výrobou pryžových a plastových výrobků (22), výrobou ostatních nekovových minerálních výrobků (23) a výrobou motorových vozidel, přívěsů a návěsů (29).

Výroba kovových konstrukcí, kromě strojů a zařízení (25) představuje největší příbuznou skupinu čítající 9 firem a skládající se především ze dvou specializovaných skupin. 8 firem pak spadá do příbuzné skupiny zaměřené na výrobu strojů a zařízení (28).

Zdánlivě nejvýhodnější postavení v této matici vztahů mají firmy MDS Engineering a SWA, protože jejich činnosti spadají do obou největších příbuzných skupin. Disponují nejvyšším počtem příbuzných aktivit, a proto i nejvyšším počtem potencionálních partnerů s ideální kognitivní blízkostí podle konceptu příbuzné rozmanitosti, viz tabulka 11.

Tabulka 11: Odvětvová blízkost k aktivitám ostatních firem v MIPBP

firma	spec. a.	příb. a.	diver. a.
MDS Engineering, k.s.	7	11	17
SWA s.r.o.	7	11	17
Yazaki Wiring Technologies Czech, s.r.o.	5	9	21
JTEKT Automotive Czech Plzeň, s.r.o.	2	8	25
Precision Castparts CZ, s.r.o.	3	8	25
ZF Engineering Plzeň, s.r.o.	0	7	29
VIZA AUTO CZ, s.r.o.	3	7	25
DAIHO (CZECH), s.r.o.	2	5	28
ZODIAC GALLEYS EUROPE S.R.O.	2	5	28
Technocrane, s.r.o.	2	5	29
Daikin Industries Czech Republic, s.r.o.	2	5	29
Izomat stavebniny s.r.o.	5	6	25
Centrum výzkumu Řež s.r.o.	5	6	25
Seele Pilsen s.r.o.	5	5	25
Alfmeier CZ, s.r.o.	1	4	30
HOFMEISTER, s.r.o.	8	2	25
Hansa Flex, spol. s r.o.	0	2	34
IZOPOL DVOŘÁK, s.r.o.	1	1	34
REDIMAX, spol. s r.o.	0	1	35
Fuji Koyo Czech, s.r.o.	2	1	33
IZOS, s.r.o.	0	1	35
Panasonic AVC Networks Czech, s.r.o.	0	0	36
Jan Špilar, Ryby-drůbež	0	0	36
KOŽELUHA - ČESKÝ TRUHLÁŘ, s.r.o.	0	0	36
Typos, tiskařské závody, s.r.o.	0	0	36
AQUA VARIA, s.r.o.	0	0	36
TRIAL STAV s.r.o.	0	0	36
průměr	2,30	4,07	29,26

Poznámka: spec. a. = počet specializovaných aktivit k aktivitám dané firmy, příb. a. = počet příbuzných aktivit k aktivitám dané firmy, diver. a. = počet nepříbuzných aktivit k aktivitám dané firmy

Zdroj: Bisnode, Ares – ekonomické subjekty, vlastní zpracování

Z tabulky 11 dále vyplývá, že struktura firem dle odvětvové blízkosti je značně diversifikovaná. Přibližně dvě pětiny sledovaných firem nedisponují téměř žádným propojením k aktivitám ostatních firem. Zajímavostí je, že pobočka firmy Panasonic Corporation nemá v rámci MIPBP, co se týče odvětvové blízkosti, žádnou spřízněnou firmu. Nicméně u několika málo firem (například již zmíněné MDS Engineering

a SWA) lze pozorovat určité malé ostrůvky příbuzné rozmanitosti, z kterých těží především firmy, které provozují obě své činnosti v odlišných příbuzných skupinách (především pak v těch 2 největších s kódy 25 a 28).

Takto diversifikovaná (nepříbuzně rozmanitá) skladba firem v návaznosti na teoretickou část práce chrání průmyslovou zónu před vysokým nárůstem nezaměstnanosti. Dále se nedají předpokládat plošné přelivy znalostí, informací atd. kvůli značně nepříbuzně diversifikované struktuře firem. Nicméně i v takto diversifikované struktuře lze pozorovat malé ostrůvky příbuzné rozmanitosti, které pro určitý omezený počet podniků vytváří předpoklad pro spolupráci a vzájemné přelivy znalostí s firmami, které disponují příbuznými aktivitami.

6 Závěr

Cílem práce bylo rozvinout existující případovou studii zabývající se MIPBP o detailní pohled na vývojovou dynamiku struktury firem podle definované typologie a odvětvové blízkosti.

Prostřednictvím první výzkumné otázky této práce jsem hledal odpověď na to, jaká je v MIPBP struktura firem podle typologie a jak se tato struktura vyvíjela v průběhu času. Na to přímo navazuje i druhá výzkumná otázka ohledně zastoupení firem působících jako dodavatelé do GPN. Zde je nutno zmínit, že v samotných začátcích MIPBP plnil klasickou roli průmyslové zóny, tj. přitáhnutí zahraničních investorů k lokalizaci svých výrobních aktivit. V první fázi firmy působící ve výrobním sektoru představovaly dominantní skupinu, přičemž většina podniků působila jako dodavatelé do GPN (všechny pod zahraniční kontrolou). V průběhu času se však podíl firem působících v sekundě postupně snižoval ve prospěch firem z nevýrobních sektorů, mezi kterými se objevily i firmy zaměřené čistě na výzkum a vývoj. Rok 2004 můžeme považovat v tomto případě za zlomový, kdy se orientace nově přistoupivších firem otočila z do té doby dominantní výroby směrem k nevýrobním aktivitám.

V současnosti tvoří stále nejpočetnější skupinu dodavatelé do GPN (16 firem), nicméně procentuální zastoupení v průběhu času pomalu klesá. Většina všech těchto firem je pod zahraničním vlastnictvím velkých nadnárodních korporací, které v MIPBP uskutečňují pouze svoji výrobu. Na druhou stranu je nutno zmínit, že většina závodů těchto velkých korporací mají určitou míru autonomie a některé dokonce disponují vlastním výzkumným oddělením, což má z hlediska regionálního rozvoje pozitivní dopady. Druhou největší skupinu (15 firem) tvoří specializovaní prodejci, distributoři a firmy zaměřené na logistické služby, které společně se subjekty orientovanými na výzkum a vývoj tvoří téměř polovinu všech lokalizovaných firem a posouvají tak vnímání MIPBP z průmyslové zóny směrem ke komerční a vědeckotechnické zóně.

Tato struktura může být jedním z vysvětlujících faktorů úspěšnosti MIPBP, hlavně díky vysokému podílu aktivit s vyšší přidanou hodnotou (VaV, prodejní činnost).

Druhá část práce byla zaměřena na zhodnocení odvětvové blízkosti mezi firmami v sekundě (v tomto případě se jednalo o firmy působící ve zpracovatelském průmyslu a stavebnictví) pomocí metodického základu konceptu příbuzné rozmanitosti. Zde bylo zjištěno, že v prvních fázích fungování MIPBP se spektrum činností poměrně nepříbuzně diversifikovalo, přičemž tento stav přetrvává i do současnosti. Nicméně lze pozorovat v malé míře i prvky příbuzné rozmanitosti prostřednictvím několika příbuzných skupin. To má za následek, že malá část firem má dobré předpoklady (díky relativně velkému množství partnerů s ideální kognitivní vzdáleností) pro přelivy znalostí, vzájemnou spolupráci a tvorbu inovací. Nicméně se ukázalo, že tato ex-ante příbuznost je opravdu jen předpoklad, protože pobočka Panasonic není v rámci MIPBP příbuzná s žádnou jinou firmou, ale i tak s některými subjekty přímo spolupracuje (ve vztahu dodavatel - odběratel). Toto zjištění poukazuje na metodické limity spojené s měřením ex-ante příbuzné rozmanitosti (viz Blažek a kol. 2016), ale nijak to nesnižuje výsledky práce.

MIPBP lze celkově zhodnotit jako moderní průmyslovou zónu, jejíž vývoj následuje pozitivní trend přesunu výrobních aktivit k výzkumu, vývoji a prodeji. I když jsou v současnosti firmy zaměřené na výrobu stále v nepatrné početní převaze, tak se částečně jedná o pobočky velkých firem, které jsou technologickými lídry ve svých oborech. V neposlední řadě je velikým přínosem napojení několika subjektů (ať už čistě výzkumných nebo výrobních s vlastním výzkumným oddělením) ke špičkovému know-how globální úrovně.

Přidaná hodnota této práce spočívá v detailním nahlédnutí do ekonomické struktury dle lokalizovaných činností velice úspěšného projektu průmyslové zóny. Je samozřejmé, že výsledky této případové studie nelze brát jako univerzální recept pro zřízení podobné zóny, jelikož Plzeň při lákání investorů těžila z řady místně specifických faktorů. Tato práce dále poskytuje základ pro možné směry dalšího výzkumu této problematiky. Může se jednat například o kvalitativní analýzu zabývající se stejnou problematikou v rámci MIPBP, která by konfrontovala výsledky této práce. Neméně zajímavá by byla i komparace více průmyslových zón napříč spektrem pomyslného přínosu z hlediska regionálního rozvoje, kde by byly identifikovány hlavní rozdíly, které stojí za rozdílnou úspěšností těchto projektů z hlediska regionálního rozvoje.

Seznam literatury

AARSTAD, J., KVITASTEIN, O. A., JAKOBSEN, S. (2016): Related and unrelated variety as regional drivers of enterprise productivity and innovation: A multilevel study. *Research Policy*, 45, 4, 844–856.

BAIR, J. (2005): Global capitalism and commodity chains: looking back, going forward. *Competition and Change*, 9, 2, 153–180.

BENÁČEK, V. (2000): Přímé zahraniční investice v české ekonomice: praxe, teorie a aplikace. *Politická ekonomie*, 1, 7–24.

BEVAN, A. A., ESTRIN, S. (2004): The determinants of foreign direct investment into European transition economies. *Journal of Comparative Economics*, 32, 4, 775–787.

BLAŽEK, J., MAREK, D., KVĚTOŇ, V. (2016): The variety of related variety studies: Opening the black box of technological relatedness via analysis of inter-firm R&D Cooperative Projects. *Papers in Evolutionary Economic Geography (PEEG)*. Utrecht: Utrecht University.

BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. (2011): *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Karolinum, Praha, 342 s.

BOSCHMA, R., CAPONE, G. (2015): Institutions and diversification: Related versus unrelated diversification in a varieties of capitalism framework. *Research Policy*, 44, 10, 1902–1914.

BOSCHMA, R., FRENKEN, K. (2011): Technological relatedness and regional branching. In: BATHELT, H., FELDMAN, M. P., KOGLER, D. F. (eds): *Beyond territory: dynamic geographies of knowledge creation, diffusion, and innovation*. Routledge, New York.

BOSCHMA R., IAMMARIANO, S. (2009): Related Variety, Trade Linkages, and Regional Growth in Italy. *Economic Geography*, 85, 3, 289–311.

CARTENSEN, K., TOUBAL, F. (2004): Foreign direct investment in Central and Eastern European countries: a dynamic panel analysis. *Journal of Comparative Economics*, 32, 1, 3–22.

COE, N. M., HESS, M., YEUNG, H., DICKEN, P., HENDERSON, J. (2004): „Globalizing“ regional development: a global production networks perspective. *Transactions of The Institute of British Geographers*, 29, 469–484.

COE, N. M., DICKEN, P., HESS, M. (2008): Global production networks: realizing the Potential. *Journal of Economic Geography*, 8, 2, 271–295.

ELLWANGER, N., BOSCHMA R. (2015): Who Acquires Whom? The Role of Geographical Proximity and Industrial Relatedness in Dutch Domestic M&As between 2002 and 2008. *Journal of Economic and Social Geography*, 106, 5, 608–624.

FRENKEN, K., VAN OORT, F., VERBURG, T. (2007): Related Variety, Unrelated Variety and Regional Economic Growth. *Regional Studies*, 41, 5, 685–697.

FRITSCH, M., KUBLINA, S. (2017): Related variety, unrelated variety and regional growth: the role of absorptive capacity and entrepreneurship. *Regional Studies*.

GEREFFI, G. (1994): The organization of buyer-driven global commodity chains. In: GEREFFI, G., KORZENIEWICZ, M. (eds): *Commodity Chains and Global Capitalism*. Praeger, Westport, s. 95–122

GEREFFI, G., HUMPHREY, J., KAPLINSKY, R., STURGEON T. J. (2001): Introduction: globalisation, value chains and development. *IDS Bulletin*, 32, 3, 1–8.

GEREFFI, G., HUMPHREY, J., STURGEON, T. (2005) The governance of global value chains. *Review of International Political Economy*, 12, 1, 78–104.

HENDERSON, J., DICKEN, P., HESS, M., COE, N. M., YEUNG, H. (2002): Global production networks and the analysis of economic development. *Review of International Political Economy*, 9, 3, 436–464.

HUMPHREY, J., SCHMITZ, H. (2002): How does insertion in global value chains affect upgrading in industrial clusters? *Regional Studies*, 36, 9, 1017–1027.

JIRMAN, M. (2018): Analýza ekonomické struktury ve vybraných regionech. Diplomová práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 71 s.

KUNC, J., TONEV, P. (2009): Průmyslové zóny v České republice: vybrané regionální a socioekonomické aspekty. In: ANDRÁŠKO, I. a kolektiv (eds). *Regionálne štruktúry ČR a SR: časové a priestorové zmeny*. Geografický ústav SAV, Bratislava, 35–39.

KUNC, J., TONEV, P., ANDRÁŠKO, I. (2008): Rozvojové zóny a soukromý developer – vybraný příklad ve střední Evropě (CTP Invest). *Geographia Cassoviensis*, 1, 93–97.

PAVLÍNEK, P. (1998): Foreign Direct Investment in the Czech Republic. *The Professional Geographer*, 50, 1, 71–85.

PAVLÍNEK, P. (2004): Regional Development Implications of Foreign Direct Investment in Central Europe. *European Urban and Regional Studies*, 11, 1, 47–70.

PAVLÍNEK, P., JANÁK, L. (2007): Regional Restructuring of the Škoda Auto Supplier Network in the Czech Republic. *European Urban and Regional Studies*, 14, 2, 133–155.

PAVLÍNEK, P., ŽÍŽALOVÁ, P. (2016): Linkages and spillovers in global production networks: firm-level analysis of the Czech automotive industry. *Journal of Economic Geography*, 16, 2, 331–363.

POELHEKKE, S., VAN DER PLOEG, F. (2009): Foreign Direct Investment and Urban Concentrations: Unbundling Spatial Lags*. *Journal of Regional Science*, 49, 4, 749–775.

SCHÄFFLER, J., HECHT, V., MORITZ, M. (2017): Regional determinants of German FDI in the Czech Republic: new evidence on the role of border regions. *Regional Studies*, 51, 9, 1399 – 1411.

SOSNOVSKIKH, S. (2017): Industrial clusters in Russia: The development of special economic zones and industrial parks. *Russian Journal of Economics*, 3, 2, 174–199.

SRHOLEC, M. (2004): Přímé zahraniční investice v České republice: teorie a praxe v mezinárodním srovnání, Linde, Praha, 172 s.

STURGEON, T., BIESEBROECK, J., GEREFFI, G. (2008): Value chains, network and clusters: reframing the global automotive industry. *Journal of Economic Geography*, 8, 12, 297–321.

VIDOVÁ, J. (2010): Industrial parks - history, their present and influence on employment. *Národohospodářský Obzor*, 10, 1, 41–58.

WOKOUN, R., TVRDOŇ, J. a kol. (2010): Přímé zahraniční investice a regionální rozvoj. *Oeconomica*, Praha, 204 s.

YEUNG, H. (2009a): Transnational Corporations, Global Production Networks, and Urban and Regional Development: A Geographer's Perspective on Multinational Enterprises and the Global Economy. *Growth and Change*, 40, 2, 197–226.

YEUNG, H. (2009b): Regional Development and the Competitive Dynamics of Global Production Networks: An East Asian Perspective. *Regional Studies*, 43, 3, 325–351.

Zdroje dat:

ARES – ekonomické subjekty. http://www.info.mfcr.cz/ares/ares_es.html.cz

Bisnode MagnusWeb – Komplexní informace o firmách v ČR a SR.

<https://www.bisnode.cz/>

BLAŽEK, J. (2017): Globální produkční síť a globální hodnotové řetězce.

https://www.tacr.cz/dokums_raw/prezentace/TacrGPNcerven17.pdf (cit. 3. 3. 2018)

CNB (2017): Foreign Direct Investment 2015. Czech National Bank, Praha,

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/statistics/bop_stat/bop_publications/pzi_books/PZI_2015_EN.pdf (cit. 22. 2. 2018).

CzechInvest (2018): Podpora průmyslových zón,

<https://www.czechinvest.org/cz/Sluzby-pro-municipality/Nemovitosti-pro-podnikatelske-ucely/Podpora-prumyslovych-zon> (cit. 25. 2. 2018).

EUROSTAT a European COMMISSION (2008): NACE Rev. 2 statistical classification of economic activities in the European Community. Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg, 363 s.

<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5902521/KS-RA-07-015-EN.PDF>

(cit. 24. 3. 2018).

Google Earth (2018): Plzeň, <https://earth.google.com/web/> (cit. 1. 5. 2018)

MPO (2008): Analýza vývoje ekonomiky ČR a odvětví v působnosti MPO za rok 2007,

<https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/31516/38290/438938/priloha002.pdf> (cit. 27. 2. 2018).

MPO (2011): Analýza vývoje ekonomiky ČR a odvětví v působnosti MPO za rok 2010, <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/41968/49493/578179/priloha001.pdf> (cit. 27. 2. 2018).

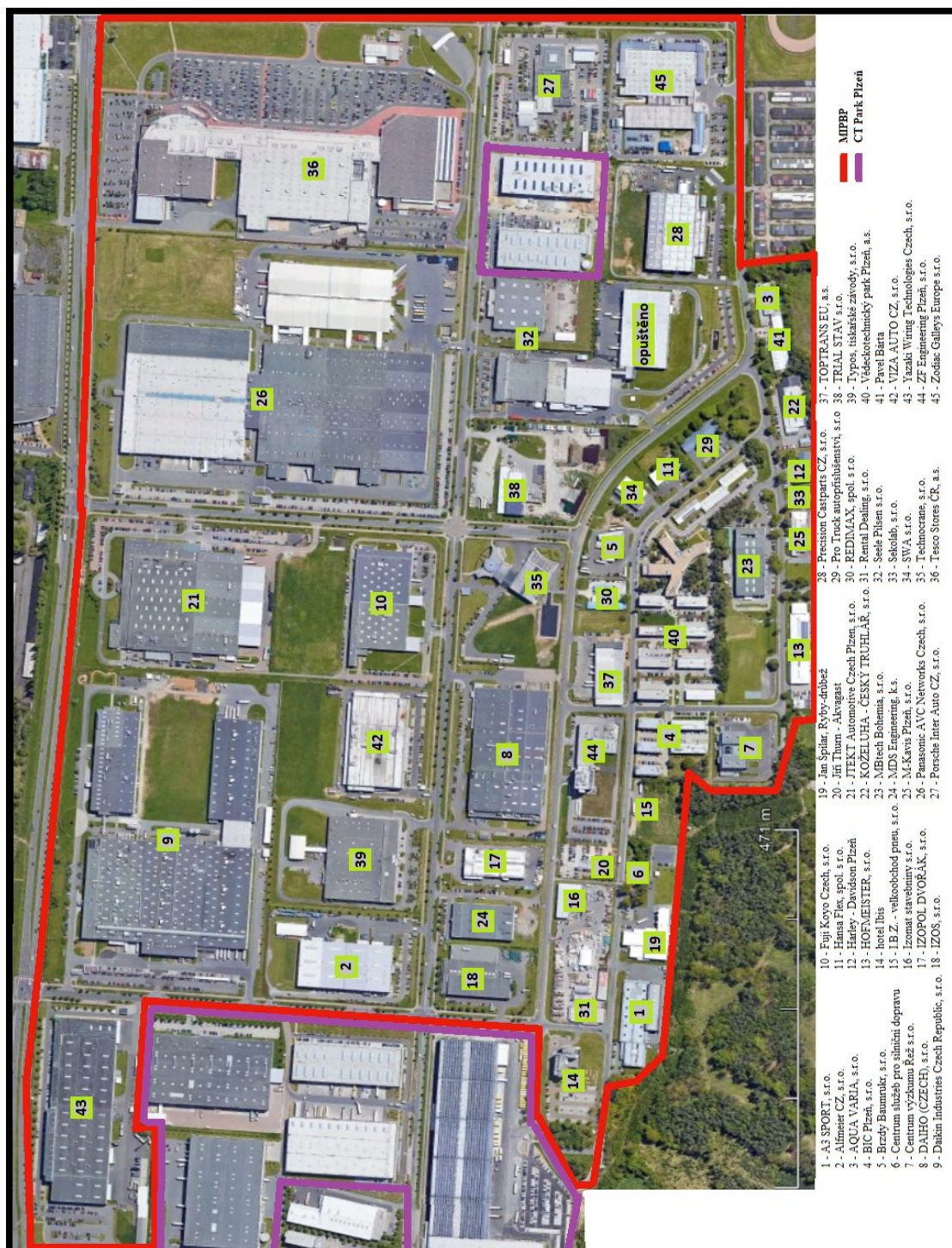
Oficiální internetové stránky analyzovaných firem.

Útvar koncepce a rozvoje města Plzně (2018): Městský industriální park Plzeň Borská pole, <https://ukr.plzen.eu/rozvoj-mesta/ukoncene-projekty/mestsky-industrialni-park-plzen-borska-pole/mestsky-industrialni-park-plzen-borska-pole.aspx> (cit. 24. 4. 2018)

VRSL - Veřejný rejstřík a sbírka listin (výroční zprávy firem). <https://or.justice.cz/rejstrik>

Přílohy

Příloha 1: Lokace firem v MIPBP (stav k srpnu 2017)

Zdroje: ÚKR města Plzně (2018), Google Earth, vlastní zpracování

Příloha 2: Seznam firem v MIPBP a jejich sektorové zaměření

		sektor				
rok vstupu	firma	výrobní		nevýrobní		NACE H/V
1997	BIC Plzeň, s.r.o.			H	V	682020; 461900
1997	Panasonic AVC Networks Czech, s.r.o.		H	V		264000; 620000
1998	Tesco Stores ČR, a.s. (dříve: Carrefour)			H	V	471100; 471900
1999	Brzdy Baumrkr, s.r.o.			H	V	453100; 452000
1999	Beijerref Czech, s.r.o.			H	V	469000; 711200
1999	Masokombinát Plzeň s.r.o.		H	V		101300; 463200
1999	Vltava-Labe-Press		H	V		181100; 581300
2000	Porsche Inter Auto CZ, s.r.o.			H	V	451100; 493900
2000	Seele Pilsen s.r.o.	H	V			251100; 257200
2001	DAIHO (CZECH), s.r.o.	H	V			282500; 205000
2001	Precision Castparts CZ, s.r.o.		H	V		256200; 712090
2001	INTERSOFT - Automation s.r.o.		H	V		271200; 461000
2002	Driessen Aerospace CZ, s.r.o.	H	V			303000; 289900
2002	MDS Engineering, k.s.	H	V			289900; 257200
2002	Technocrane, s.r.o.		H	V		282900; 773900
2002	Yazaki Wiring Technologies Czech, s.r.o.	H	V			293100; 256000
2003	Alfmeier CZ, s.r.o.	H	V			222900; 290000
2003	HOFMEISTER, s.r.o.	H	V			257300; 256000
2003	IZOPOL DVOŘÁK, s.r.o.	H				222200; 222000
2003	REDIMAX, spol. s r.o.		H	V		239100; 477800
2003	Rental Dealing, s.r.o.			H	V	682000; 749000
2003	Hofmann CZECH s.r.o.	H	V			257000; 256000
2004	Zodiac Galleys Europe, s.r.o.	H	V			282500; 282900
2004	Fuji Koyo Czech, s.r.o.		H	V		293200; 682000
2004	IZOS, s.r.o.	H				231200; 231000
2004	Jan Špilar, Ryby-drůbež		H	V		100000; 463200
2004	JTEKT Automotive Czech Plzeň, s.r.o.	H	V			293200; 281000
2004	KOŽELUHA - ČESKÝ TRUHLÁŘ, s.r.o.		H	V		310100; 461000
2004	MBtech Bohemia, s.r.o.			H	V	711290; 469000
2004	M-Kavis Plzeň, s.r.o.			H	V	464500; 461900
2004	Pro Truck autopříslušenství, s.r.o.			H	V	453100; 451000
2004	Sekolab, s.r.o.			H	V	712090; 749000
2004	Typos, tiskářské závody, s.r.o.		H	V		181200; 461000
2004	Velkoobchod Bárta			H		461000
2004	ZF Engineering Plzeň, s.r.o.		V	H		721920; 280000
2004	VIZA AUTO CZ, s.r.o.	H	V			259900; 256100
2005	AQUA VARIA, s.r.o.		H	V		412000; 461000
2005	Harley - Davidson Plzeň			H	V	454000; 772000
2007	Izomat stavebniny s.r.o.		V	H		467300; 257200
2007	Vědeckotechnický park Plzeň, a.s.			H	V	682020; 461000
2009	A3 SPORT, s.r.o.			H	V	476400; 469000
2009	Hotel Ibis (Kateřinská Hotel, s.r.o.)			H		551010
2012	Hansa Flex, spol. s r.o.		V	H		467400; 221900
2012	TRIAL STAV s.r.o.		H	V		422100; 469000
2014	Centrum výzkumu Řež s.r.o.		V	H		721920; 257000
2016	TOPTRANS EU, a.s.			H	V	522900; 461000
ve výstavbě	Centrum služeb pro silniční dopravu			H	V	522900; 522100
ve výstavbě	I.B.Z. - velkoobchod pneu, s.r.o.			H	V	453100; 451000
ve výstavbě	Jiří Thurn - Akvagast			H		461000
ve výstavbě	SWA s.r.o.	H	V			289900; 257000

Poznámka: Tabulka primárně označuje firmy, které jsou dle metodiky zařazeny do druhé části empirické analýzy (firmy žlutě označené, viz metodika)

Zdroj: Ares – ekonomické subjekty, Bisnode, ÚKR města Plzně (2018), vlastní zpracování